

tepav

TEPAV Temel Ekonomik Göstergeler Sunumu

Sayı 15| Mayıs 2022

"Temel Ekonomik Göstergeler Sunumu" Akademik Danışmanlar Projesi kapsamında TEPAV tarafından hazırlanmaktadır ve her ayın son Perşembe günü (resmi tatil olması durumunda izleyen ilk iş günü) proje kapsamında illerdeki Oda ve Borsaların ortak kararıyla belirlenmiş olan Akademik Danışmanlarla paylaşılmaktadır.

İçerik

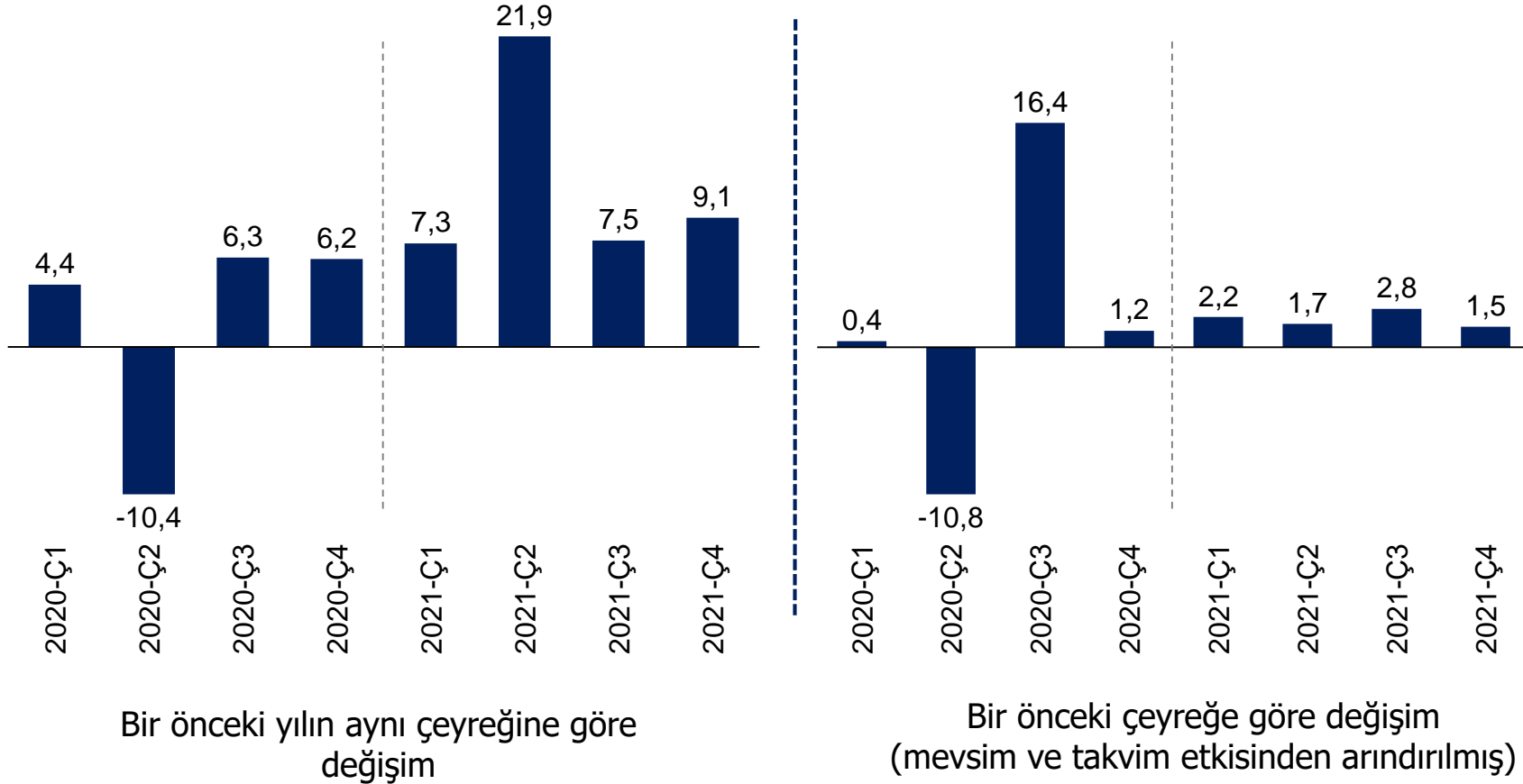
- Büyüme, Üretim ve Satışlar
- Dış Ticaret ve Ödemeler Dengesi
- İstihdam ve İşsizlik
- Kamu Maliyesi
- Enflasyon
- Kredi ve Mevduat
- Finansal Piyasa Göstergeleri
- TCMB Piyasa Katılımcıları Anketi: Seçilmiş Göstergeler
- Genel Değerlendirme

Büyüme, Üretim ve Satışlar

- Gayri Safi Yurt İçi Hasıla (GSYİH)
 - GSYİH büyümesi
 - Üretim ve harcama yönünden katkılar
- Üretim
 - Sanayi Üretim Endeksi (SÜE)
 - Öncü göstergeler
 - Kapasite Kullanım Oranı (KKO)
- Satışlar
 - Perakende Satış Hacim Endeksi
- Ekonomik Güven Endeksi

2021 yılında GSYİH %11 oranında artmıştır.
Son çeyrekteki büyüme ise %9,1'dir.

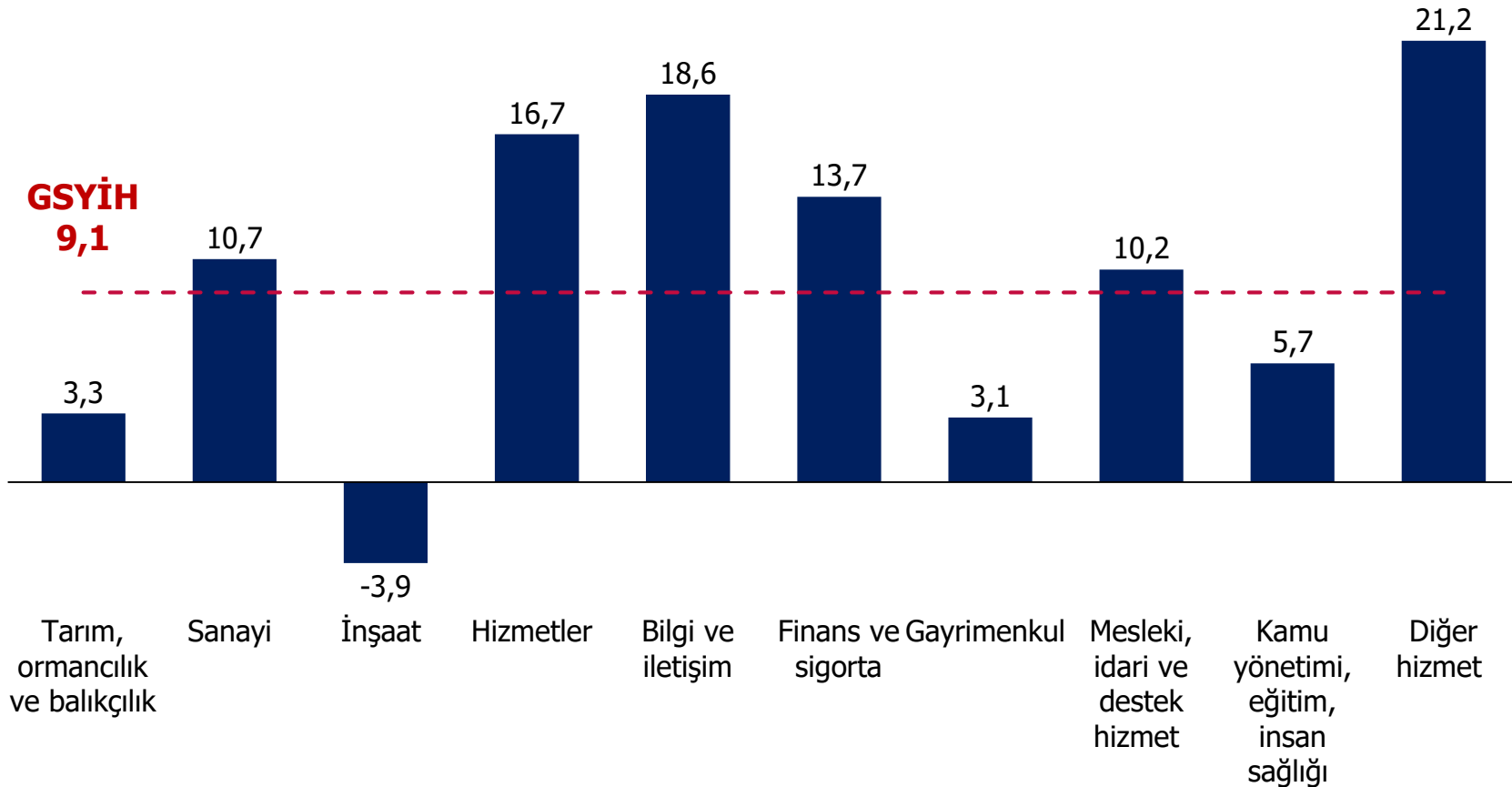
GSYİH büyüme hızı (%) 2020 Ç1 - 2021 Ç4

Hizmetler ve sanayi büyümeyi sürükleyen ana sektörlerdir.

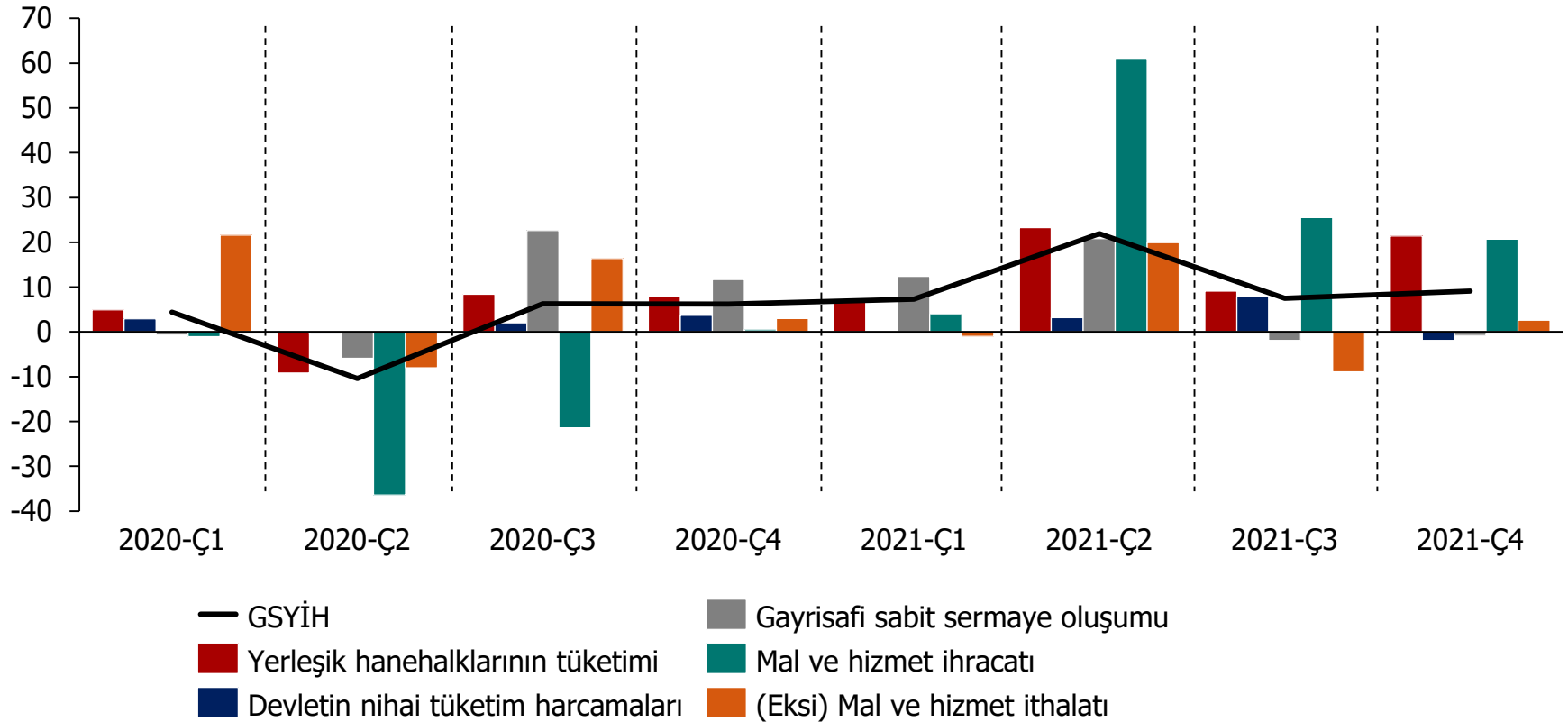
Tarım sınırlı oranda artarken, inşaat sektöründe daralma devam etmektedir.

GSYİH iktisadi faaliyet kolları (bir önceki yılın aynı çeyreğine göre değişim oranı, %) 2021 Ç4

İhracat ve özel tüketim büyümeyi destekleyen temel harcama gruplarıdır.
Yatırım ve devletin tüketim harcamaları daralmış, net ihracatın katkısı ise azalmıştır.

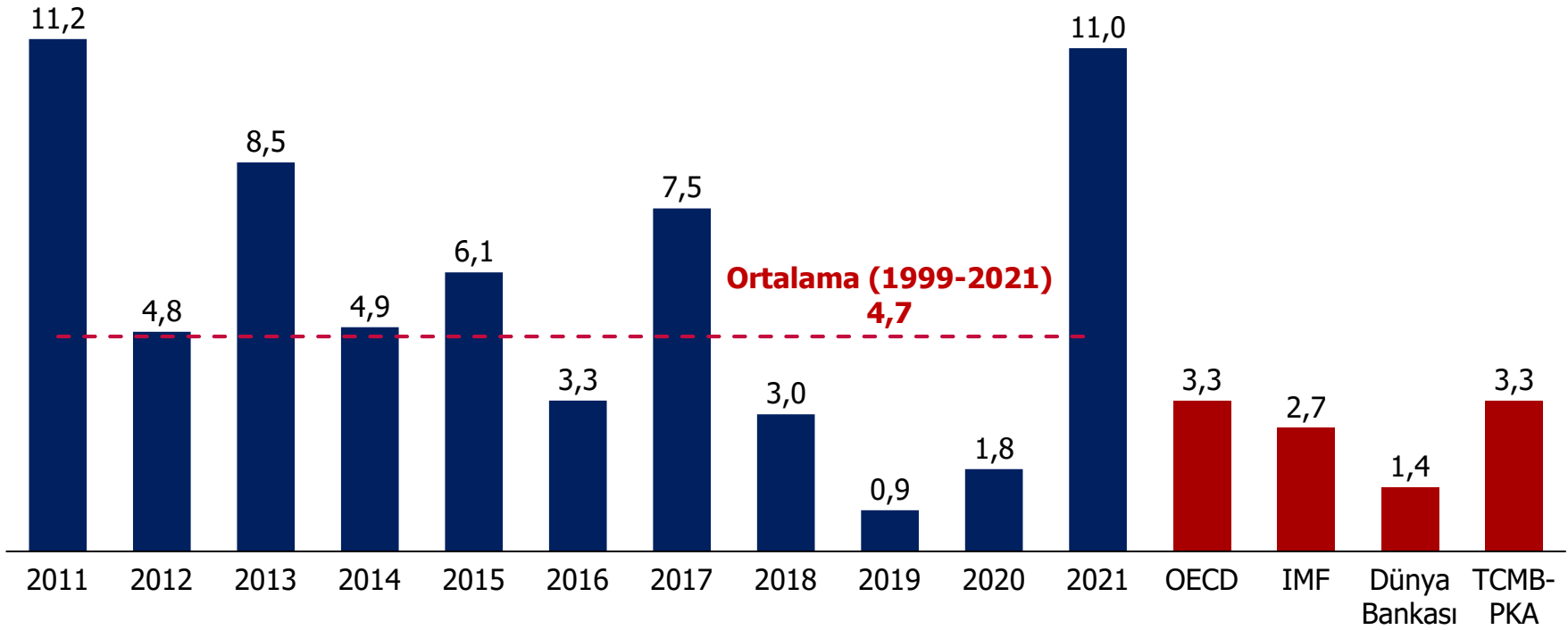
GSYİH harcama yöntemiyle bileşenler (bir önceki yılın aynı çeyreğine göre değişim, %) 2020 Ç1 – 2021 Ç4

2022 yılına ait büyüme tahminleri tarihsel ortalamanın altında bir seviyeye işaret etmektedir.

Uluslararası kuruluşların Nisan ayında güncellenen tahminleri %3'ün altındadır.

GSYİH büyüme oranları (%) 2011 - 2022

2022 tahminleri*

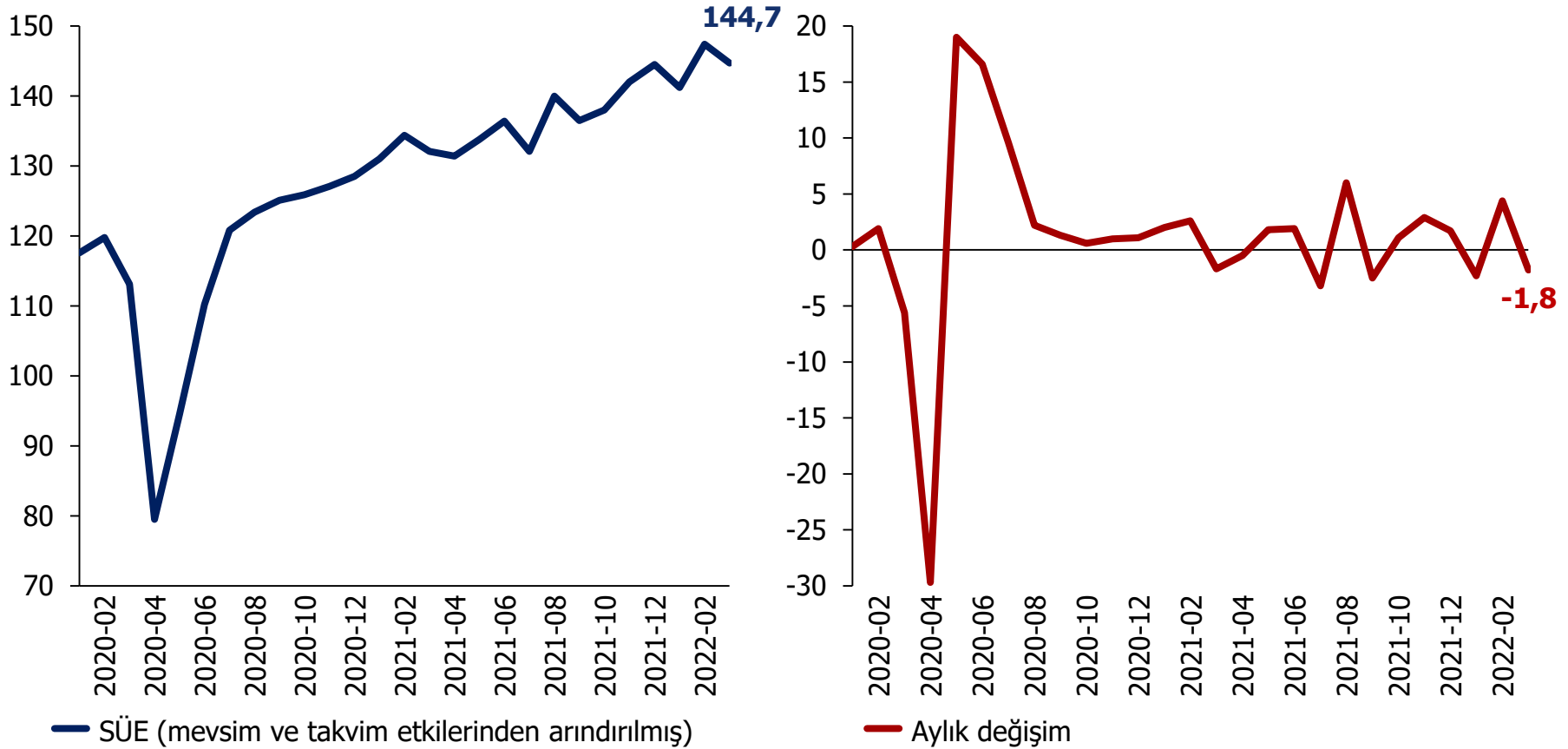
Kaynak: TÜİK, TEPAV görselleştirmesi

* IMF- Nisan 2022 Dünya Ekonomik Görünümü Raporu, OECD - Aralık 2021 tahminleri, Dünya Bankası - Nisan 2022 Avrupa ve Orta Asya Ekonomik Güncelleme Bahar Raporu ve TCMB - Mayıs 2022 Piyasa Katılımcılar Anketi verileridir.

Sanayi üretimi Mart ayında 2,7 puan düşmüştür.

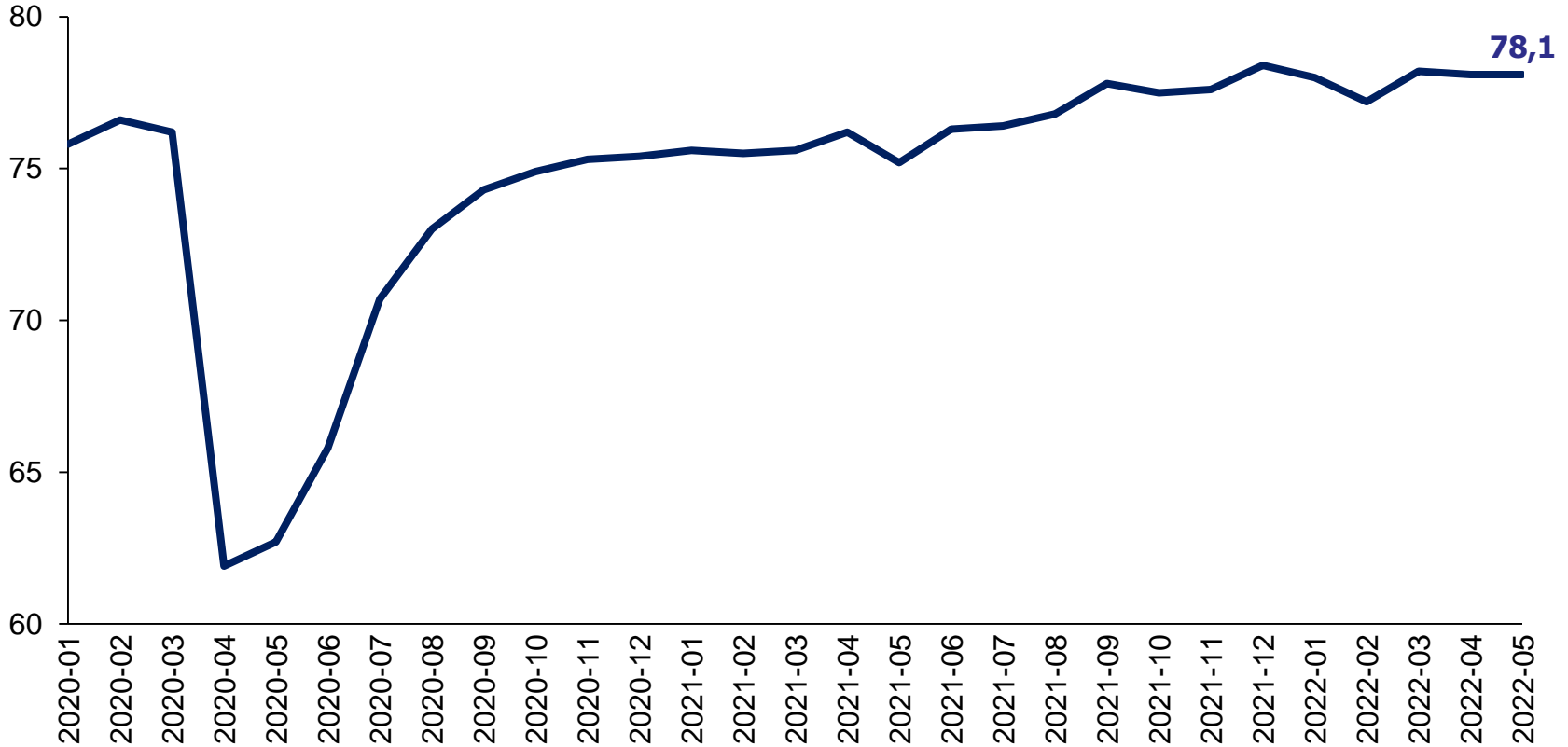
Ancak, Ocak-Mart dönemindeki seviyesi 2021 yılı son çeyreğinin üzerindedir.

Sanayi Üretim Endeksi (SÜE) (mevsim ve takvim etkilerinden arındırılmış) Ocak 2020 – Mart 2022

İmalat sanayinde kapasite kullanım oranı (KKO) sabit seyretmektedir.
KKO Nisan ve Mayıs aylarında %78,1 düzeyinde gerçekleşmiştir.

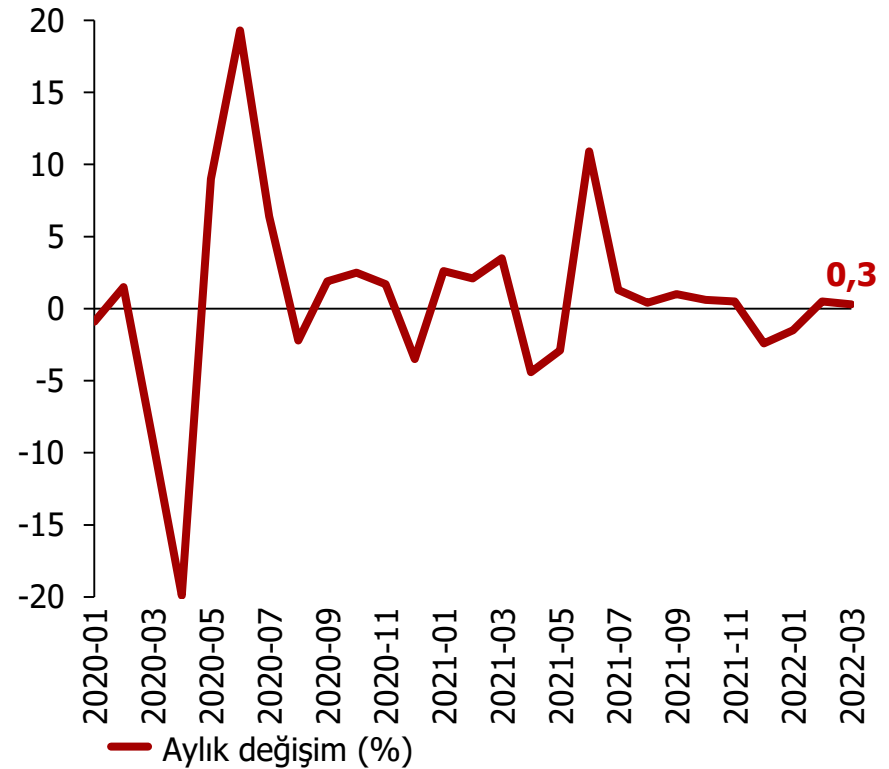
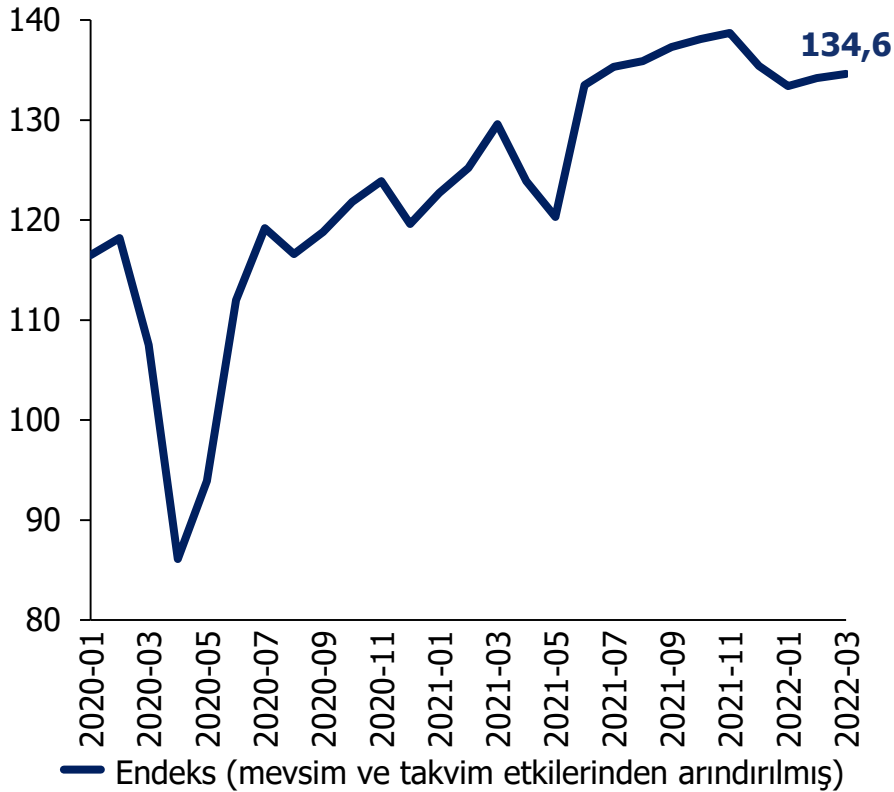
İmalat Sanayi Kapasite Kullanım Oranı (KKO) (mevsim etkilerinden arındırılmış)
Ocak 2020 – Mayıs 2022

Mart ayında perakende satışların artışı sınırlıdır.

2021 yılı Aralık ayından itibaren perakende satışlarda ivme kaybı yaşanmaktadır.

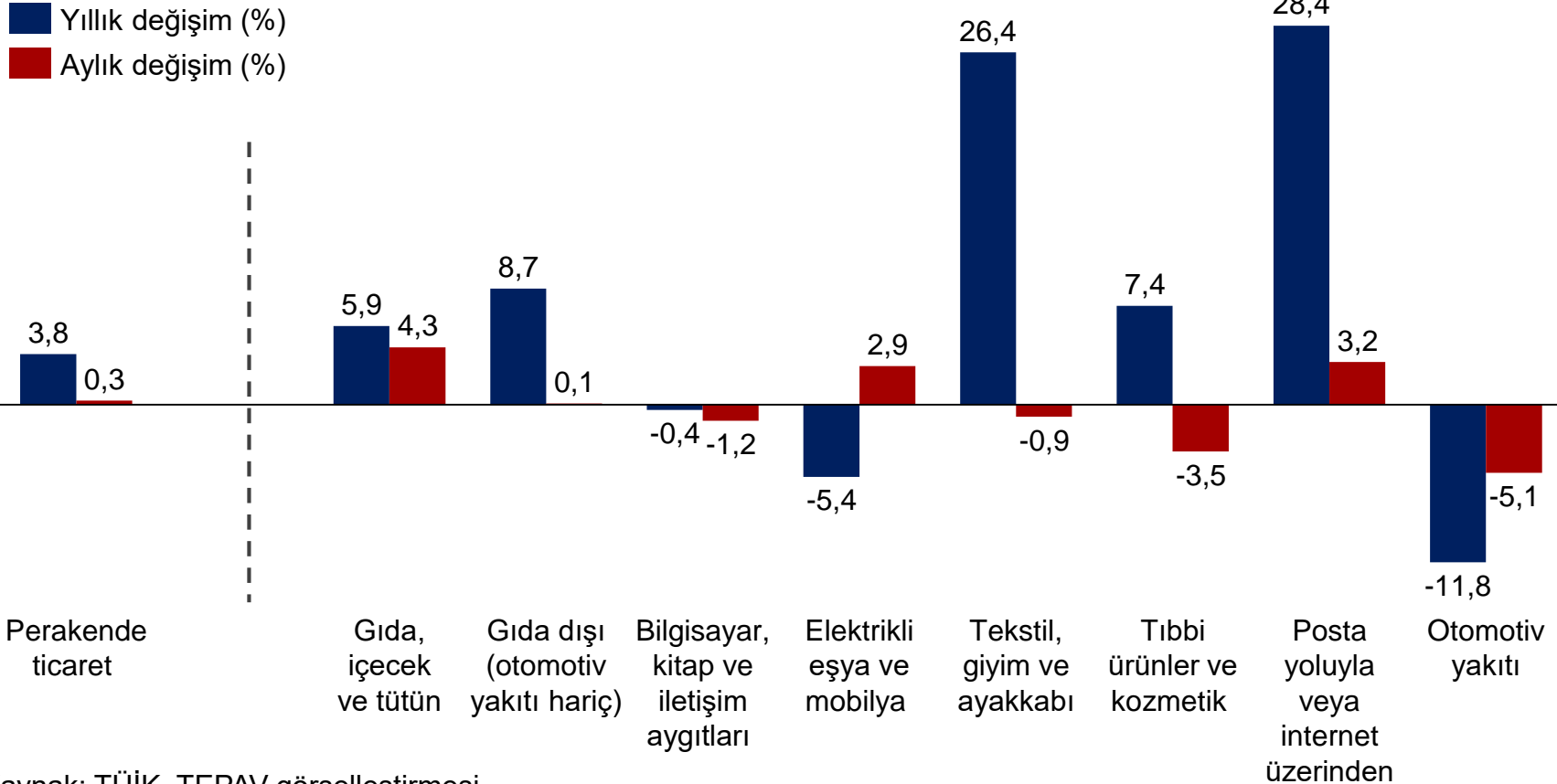
Perakende Satış Hacim Endeksi (Ocak 2020 – Mart 2022)

Mart ayında gıda-içecek ve elektrikli eşya-mobilya dışında satışlar aylık olarak gerilemiştir.

İnternet üzerinden satışlar yüksek yıllık artışlarını sürdürmektedir.

Sektörel perakende satış hacmi (mevsim ve takvim etkilerinden arındırılmış, %) Mart 2022

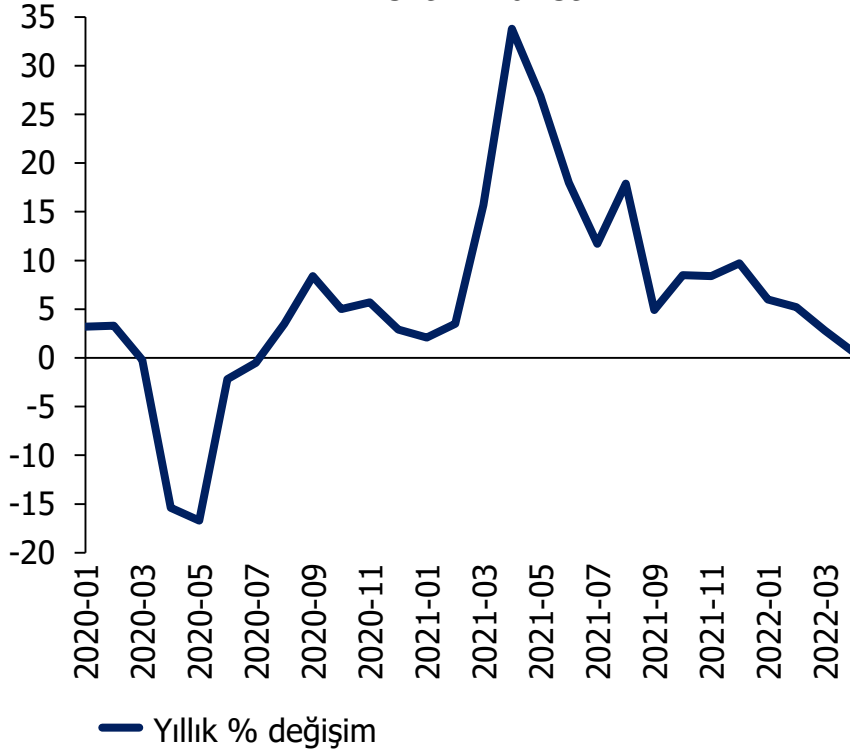

Öncü göstergeler aşağı yönlüdür.

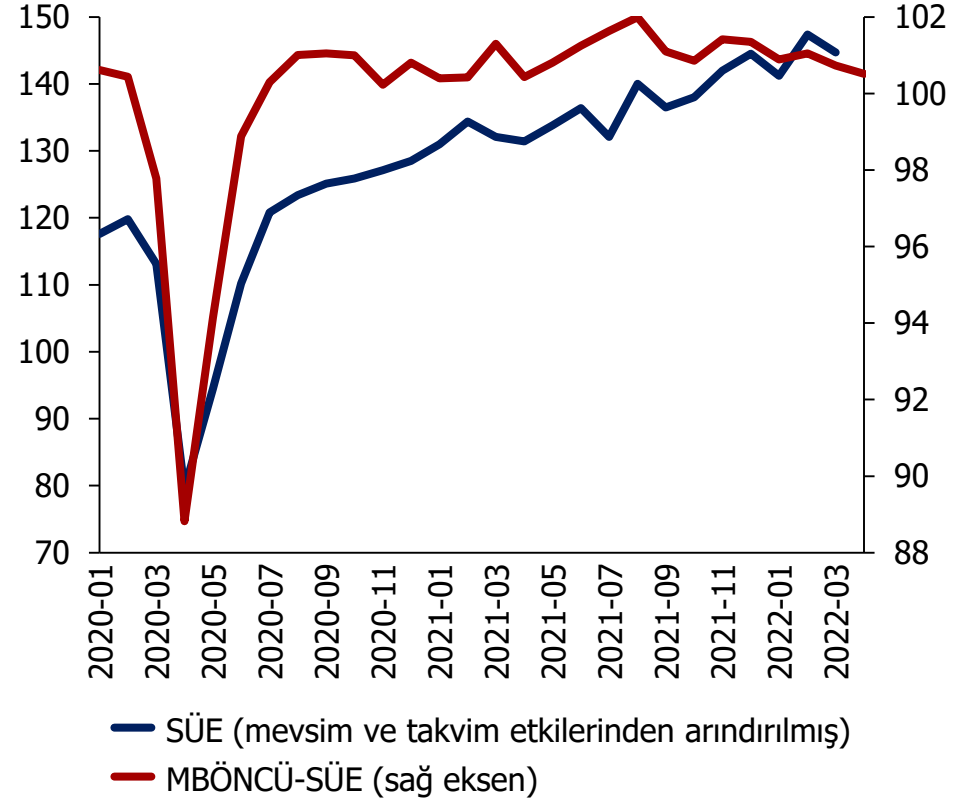
Elektrik tüketiminin yıllık artışı ve Bileşik Öncü Göstergeler Endeksi gerilemektedir.

Öncü Göstergeler (Ocak 2020 – Nisan 2022)

Elektrik Tüketimi

Bileşik Öncü Göstergeler Endeksi (MBÖNCÜ-SÜE)

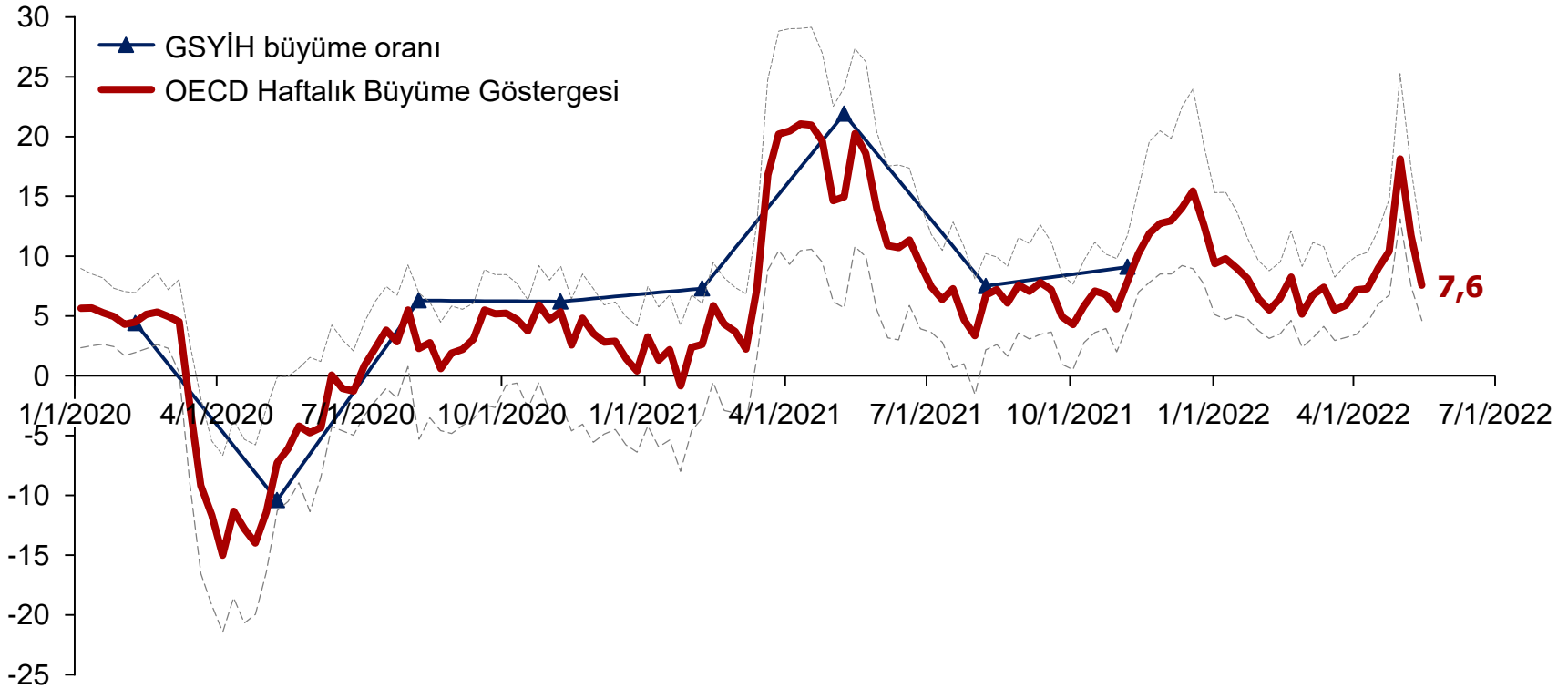

Kaynak: TCMB, TÜİK, TEPAV görselleştirmesi

* MBÖNCÜ-SÜE'yi oluşturan göstergeler: Elektrik üretim miktarı, satış miktarı ile ağırlıklandırılmış hazine ihalesi faiz oranı, ara malları ithalatı, TCMB İktisadi Yönelim Anketi - mamul mal stok miktarı ile ilgili soru, toplam istihdam miktarı ile ilgili soru, iç piyasadan alınan yeni siparişlerin miktarı ile ilgili soru ve ihracat piyasalarından alınan yeni sipariş miktarı ile ilgili soru

Yüksek frekanslı veriler büyümede ilk çeyrekte yavaşlama ima etmektedir. OECD Haftalık Büyüme Göstergesi Ocak-Mart döneminde gerilemiş, Nisan-Mayıs aylarında ise, Ramazan Bayramı haftasında belirgin olmak üzere, kısmi artışlar göstermiştir.

OECD Haftalık Büyüme Göstergesi* (OECD Weekly Tracker, %) 5 Ocak 2020 – 21 Mayıs 2022

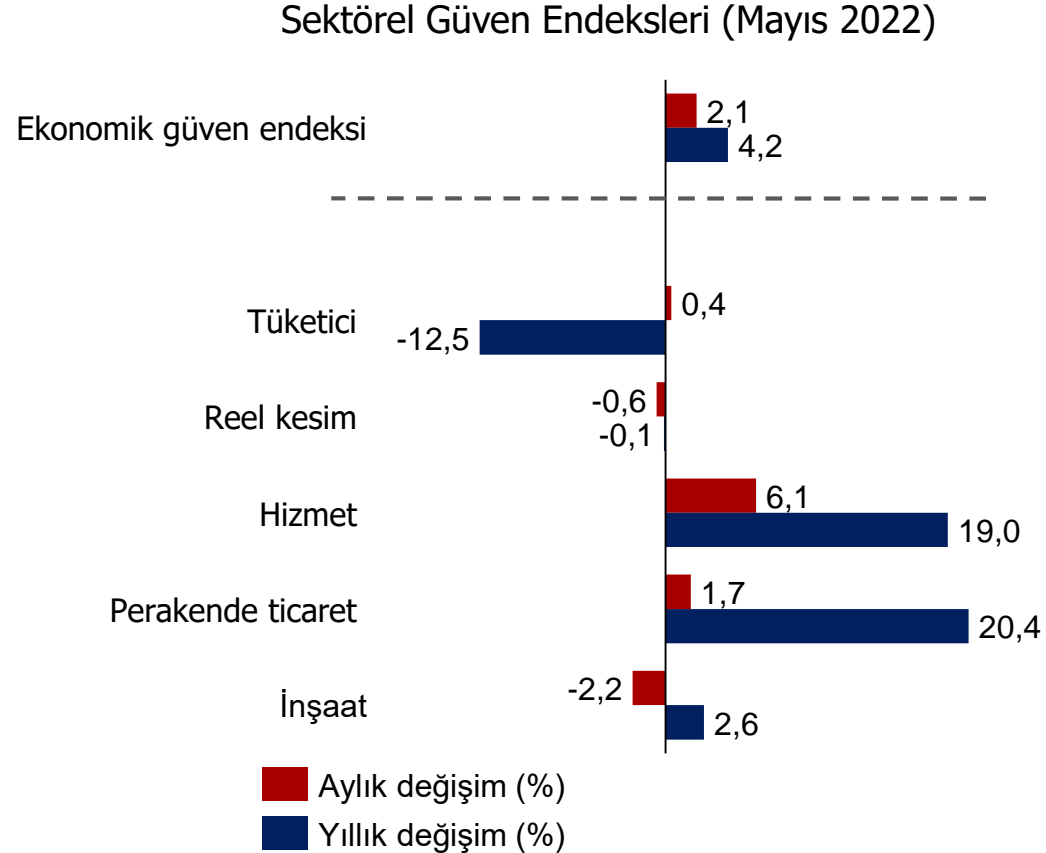
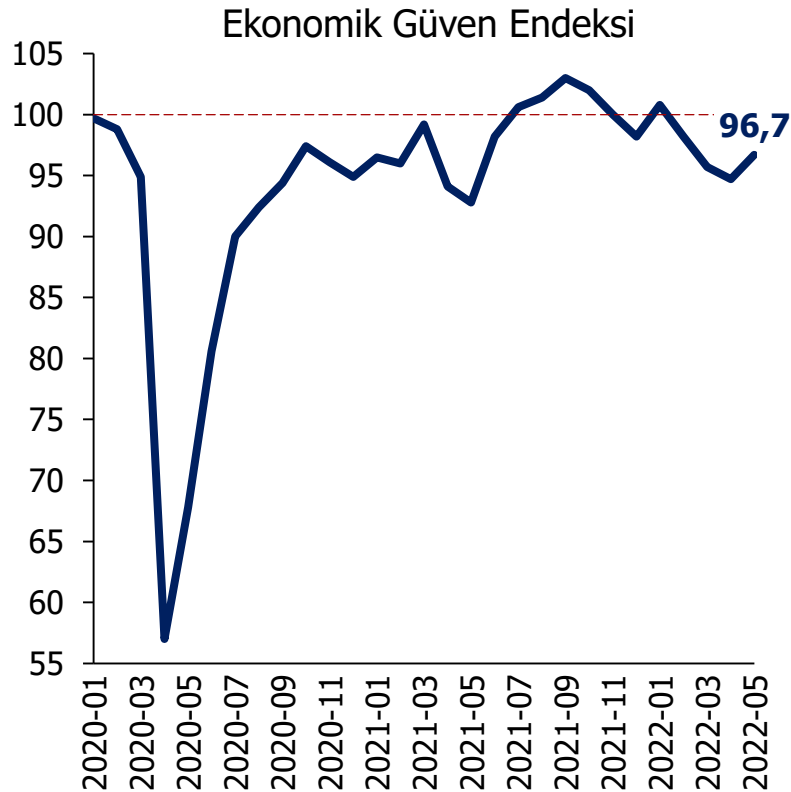
Kaynak: OECD, TEPAV görselleştirme

* OECD Haftalık Büyüme Göstergesi, makine öğrenmesi ve Google eğilim verilerini kullanarak ekonomik faaliyetin gerçek zamanlı, yüksek frekanslı ölçümüdür. Tüketim, işgücü piyasaları, konut, ticaret, endüstriyel faaliyetler ve ekonomik belirsizlikle ilgili arama davranışı hakkındaki bilgileri bir araya toplar. OECD ve G20 ülkelerini kapsayan 46 ülke için üretilmekte ve yayınlanmaktadır.

Ekonomik Güven Endeksi Mayıs ayında yükselmiş ancak, 100 değerinin altındaki karamsar görünüm korunmuştur.

Hizmet ve perakende ticaret sektörü güven endekslerindeki artışlar belirleyici olmuştur.

Ekonomik Güven Endeksi (mevsim etkilerinden arındırılmış) Ocak 2020 – Mayıs 2022

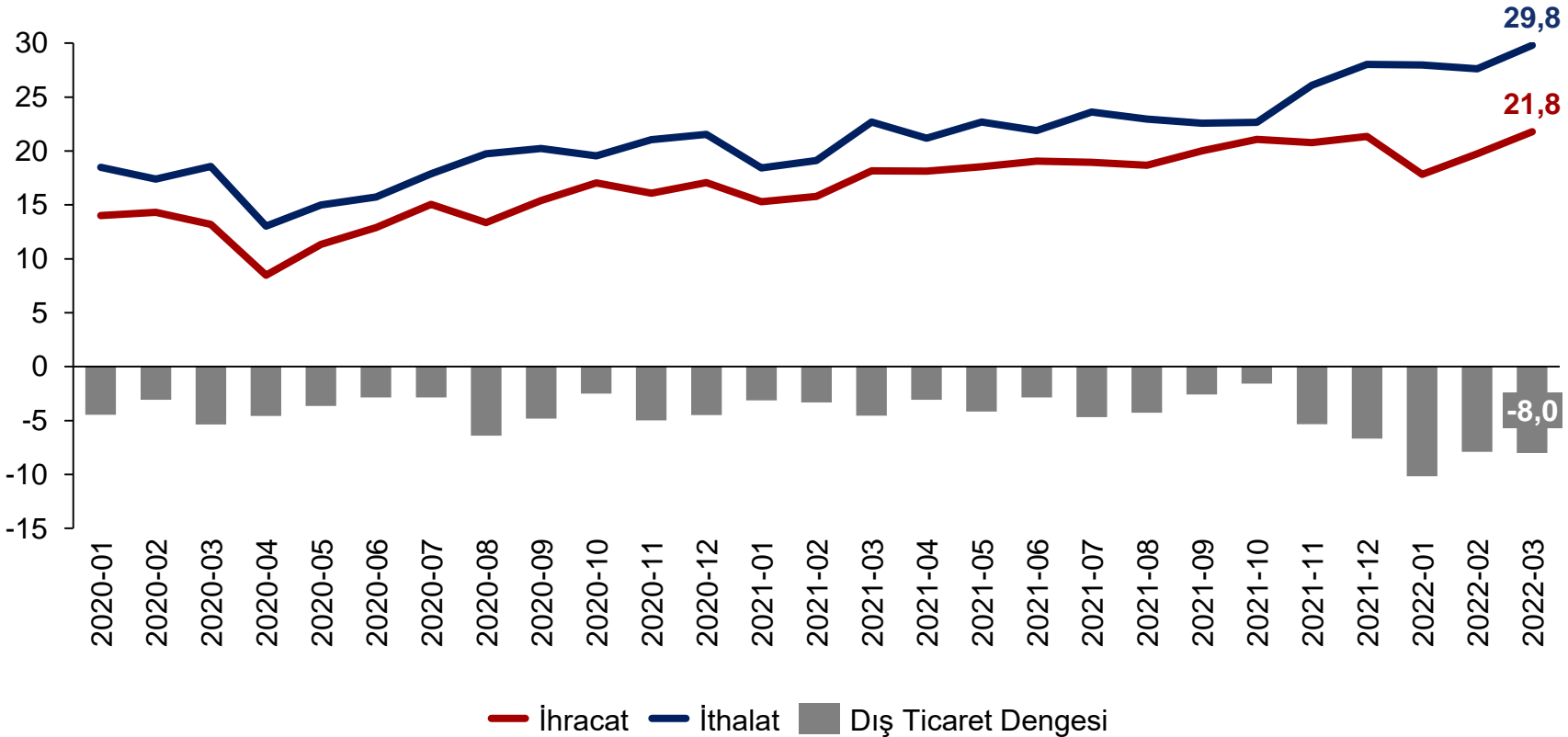
Dış Ticaret ve Ödemeler Dengesi

- Dış ticaret
 - İhracat ve ithalat
 - Karşılama oranı
 - Turizm
- Cari denge ve finansmanı
 - Cari işlemler dengesi
 - Cari işlemler dengesi ve finansman kalemleri
- Merkez Bankası rezervleri

Yılın ilk çeyreğinde dış ticaret açığı bir önceki yılın aynı dönemine göre %136,6 artmıştır.

Bu dönemde ihracat %20,6, ithalat %41,8 artmış, dış ticaret açığı da 26,1 milyar dolara yükselmiştir.

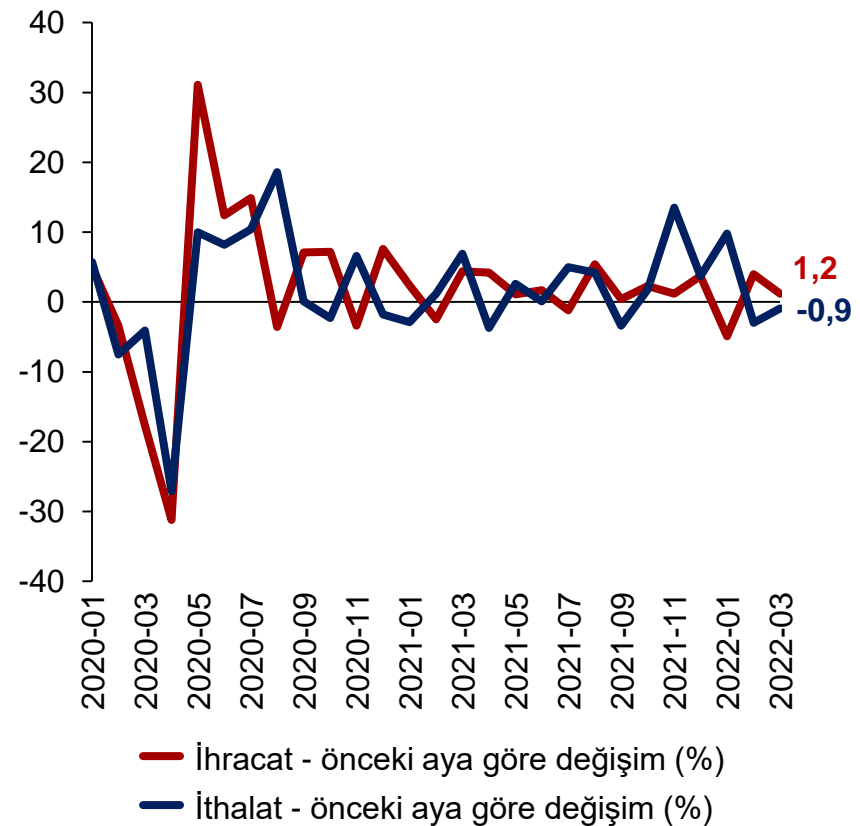
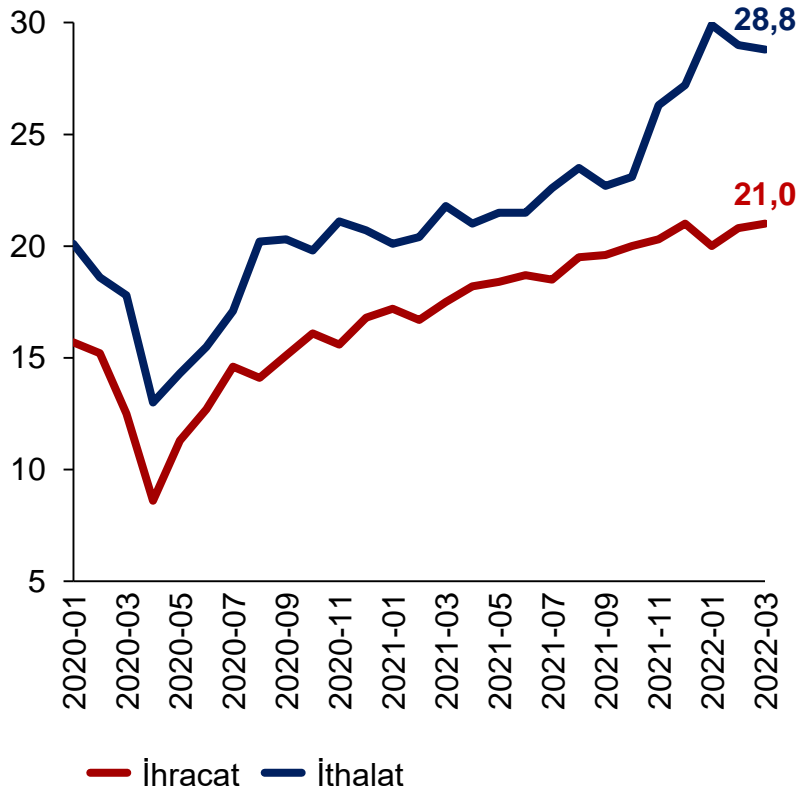
İhracat, ithalat ve dış ticaret dengesi (milyar dolar) Ocak 2020 – Mart 2022

Mevsim ve takvim etkilerinden arındırılmış verilerde son iki ayda ithalat gerilerken, ihracat artmıştır.

Ancak, ilk çeyrek verilerine göre dış ticaret açığındaki artış %137,8'dir.

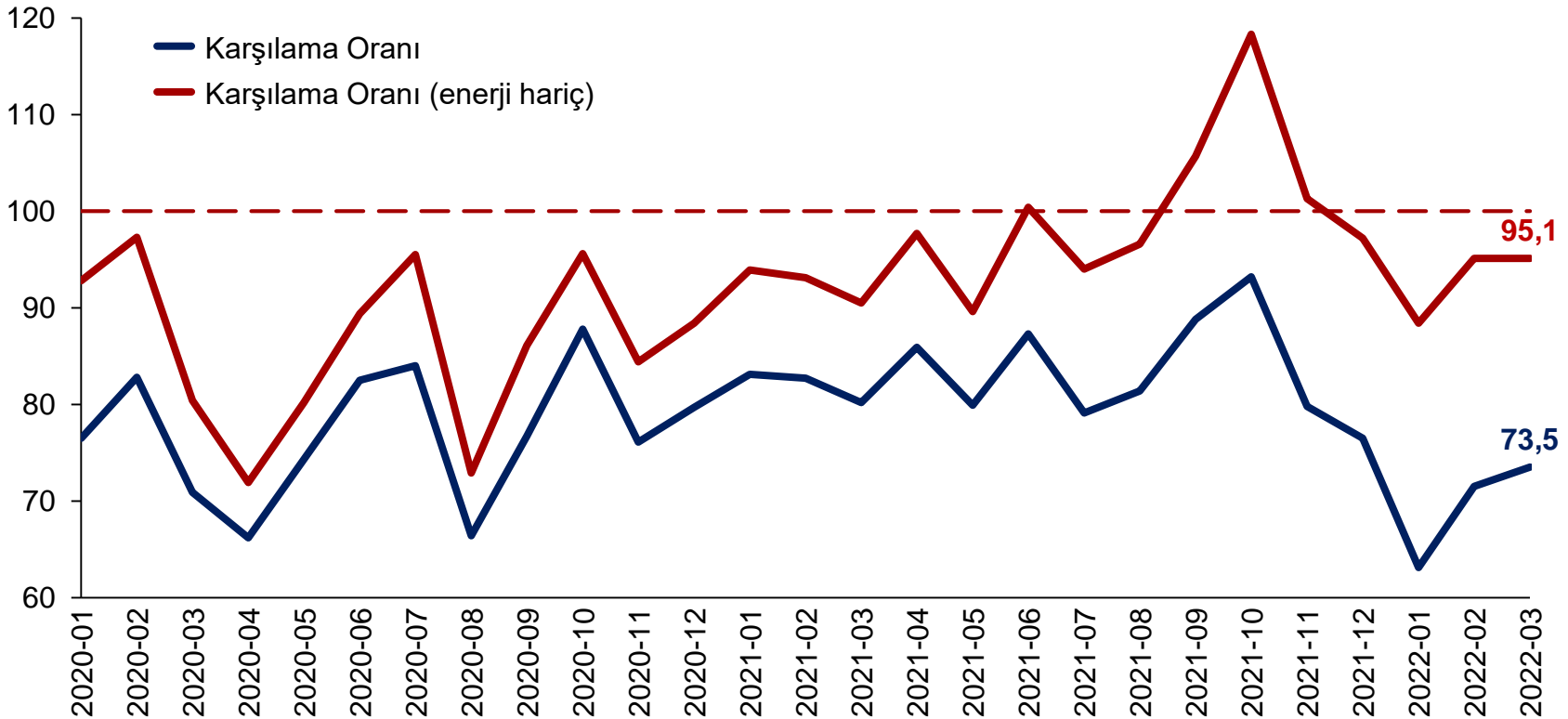
İhracat ve ithalat (mevsim ve takvim etkisinden arındırılmış, milyar dolar ve %)
Ocak 2020 – Mart 2022

İhracatın ithalatı karşılama oranı düşük düzeyini korumaktadır.

Enerji hariç kalemlerde karşılama oranı 2021 yılı Ekim ayında %118,3 iken, Mart ayında %95,1 seviyesindedir.

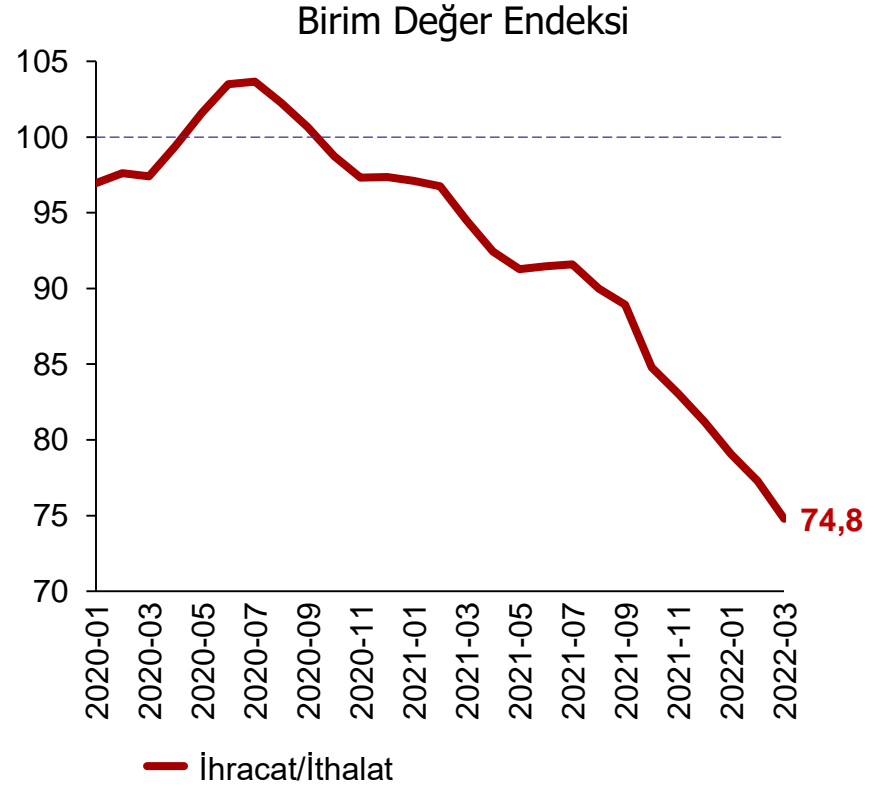
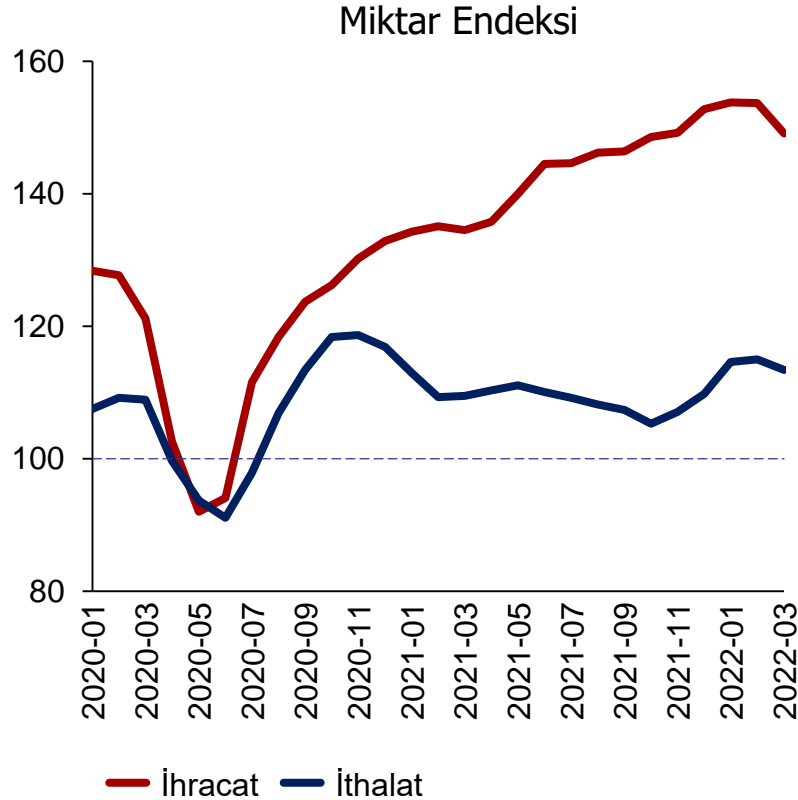
İhracatın ithalatı karşılama oranı (%) Ocak 2020 – Mart 2022

İhracat miktar olarak daha hızlı artarken, dış ticaret fiyatları ihracat aleyhine gelişmektedir.

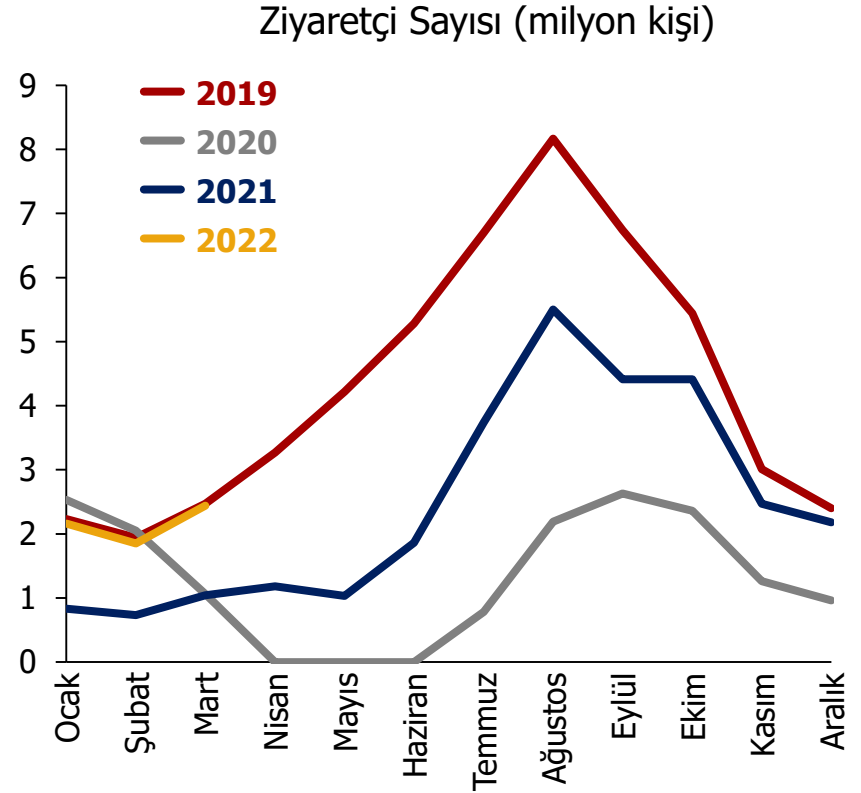
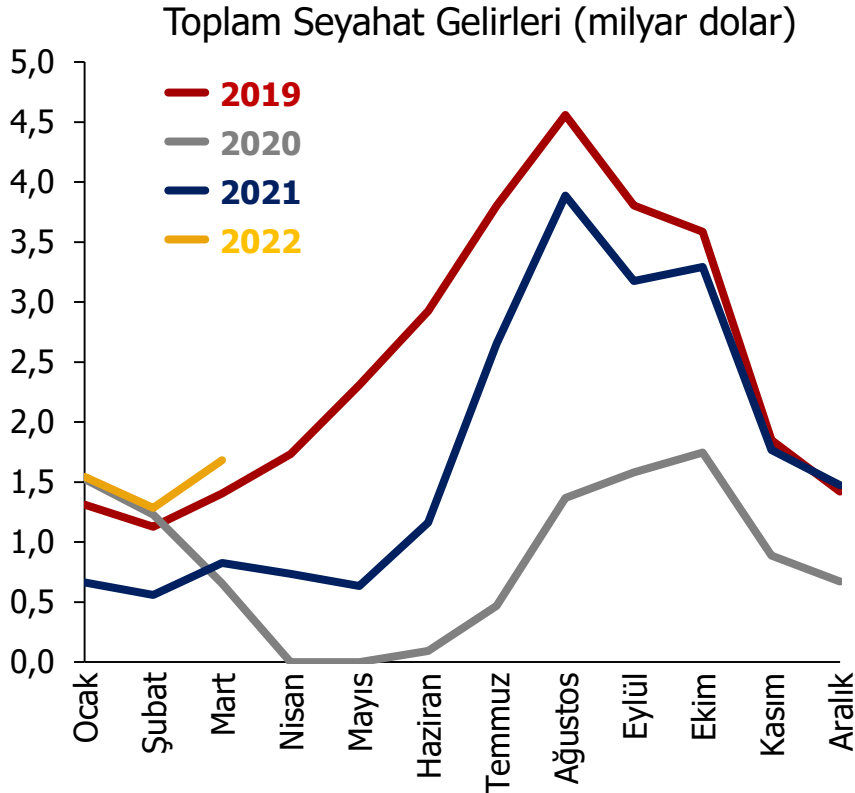
Dış ticaret hadleri 2022 yılında tarihi en düşük seviyelerine gerilemiştir.

İhracat ve ithalat miktar ve birim değer endeksleri (2015=100, 3 aylık hareketli ortalama)
Ocak 2020 – Mart 2022

Ocak-Mart döneminde turizm gelirleri son üç yılın üzerinde seyretmektedir.
Yabancı ziyaretçi sayısı ise 2019 yılı düzeyindedir.

Turizm geliri ve ziyaretçi sayısı* (Ocak 2019 – Mart 2022)

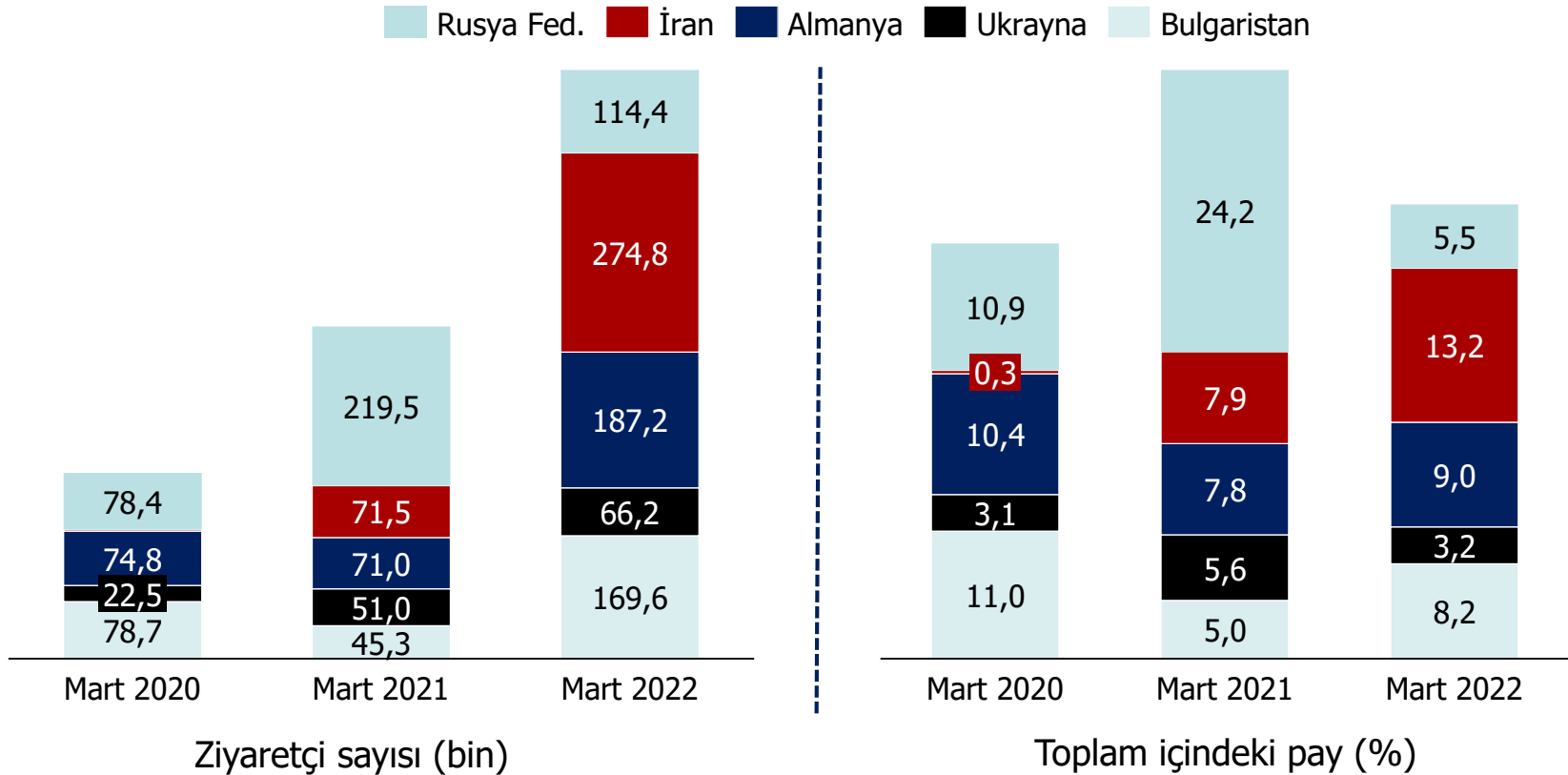

Kaynak: TCMB, TEPAV görselleştirmesi

* 2020 yılı Nisan-Haziran döneminde salgının kontrolüne yönelik seyahat kısıtlamaları nedeniyle turist girişi olmamıştır.

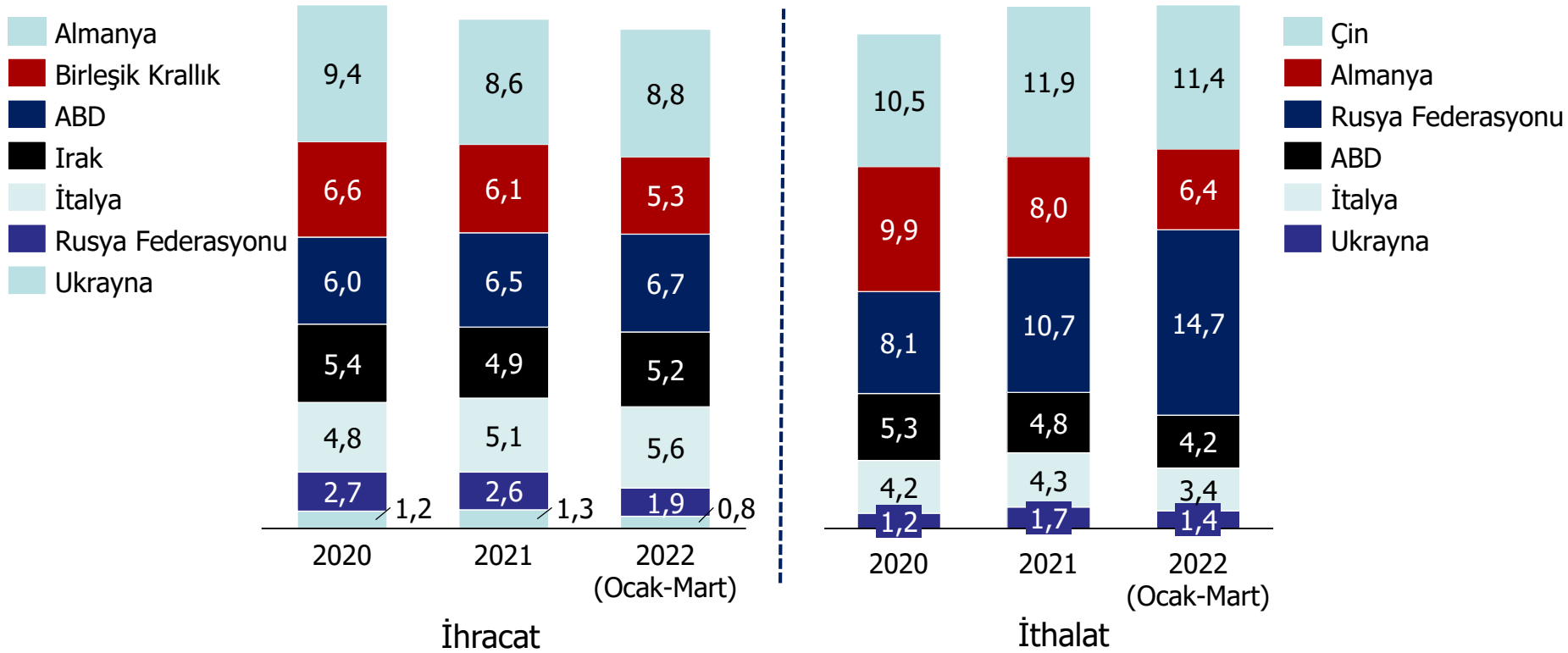
Mart ayında Rusya'dan gelen gelen turist sayısı önemli oranda gerilemiştir.
Rusya ve Ukrayna'dan gelen ziyaretçilerin payı yaklaşık %30 iken, 2022 yılı Mart ayı itibarıyla %8,7'ye düşmüştür.

Milliyetlerine göre ziyaretçi sayıları ve payları (2021 Mart ayı itibarıyla ilk 5 ülke)

Rusya, en fazla ithalat yapılan ülkeler içindeki konumunu korumaktadır.
2022 yılı Ocak-Mart döneminde Rusya ve Ukrayna'nın toplam ihracat içindeki payı %2,7, ithalattaki payı ise %16,1'dir.

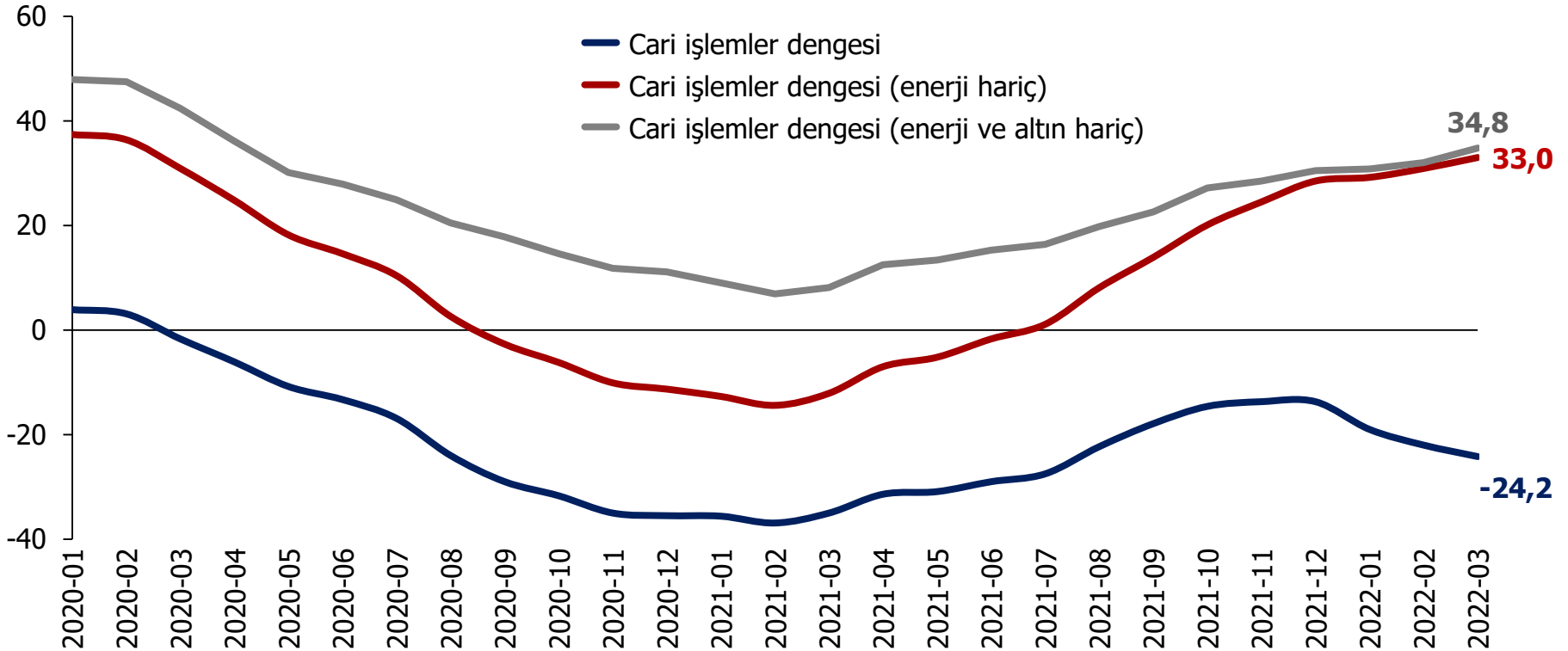
Ülkelere göre ihracat ve ithalat payları (ilk 5 ülke , Rusya Federasyonu ve Ukrayna, %)
2020 – 2022 Mart

Mart ayında 12 aylık cari açık 24,2 milyar dolara yükselmiştir.

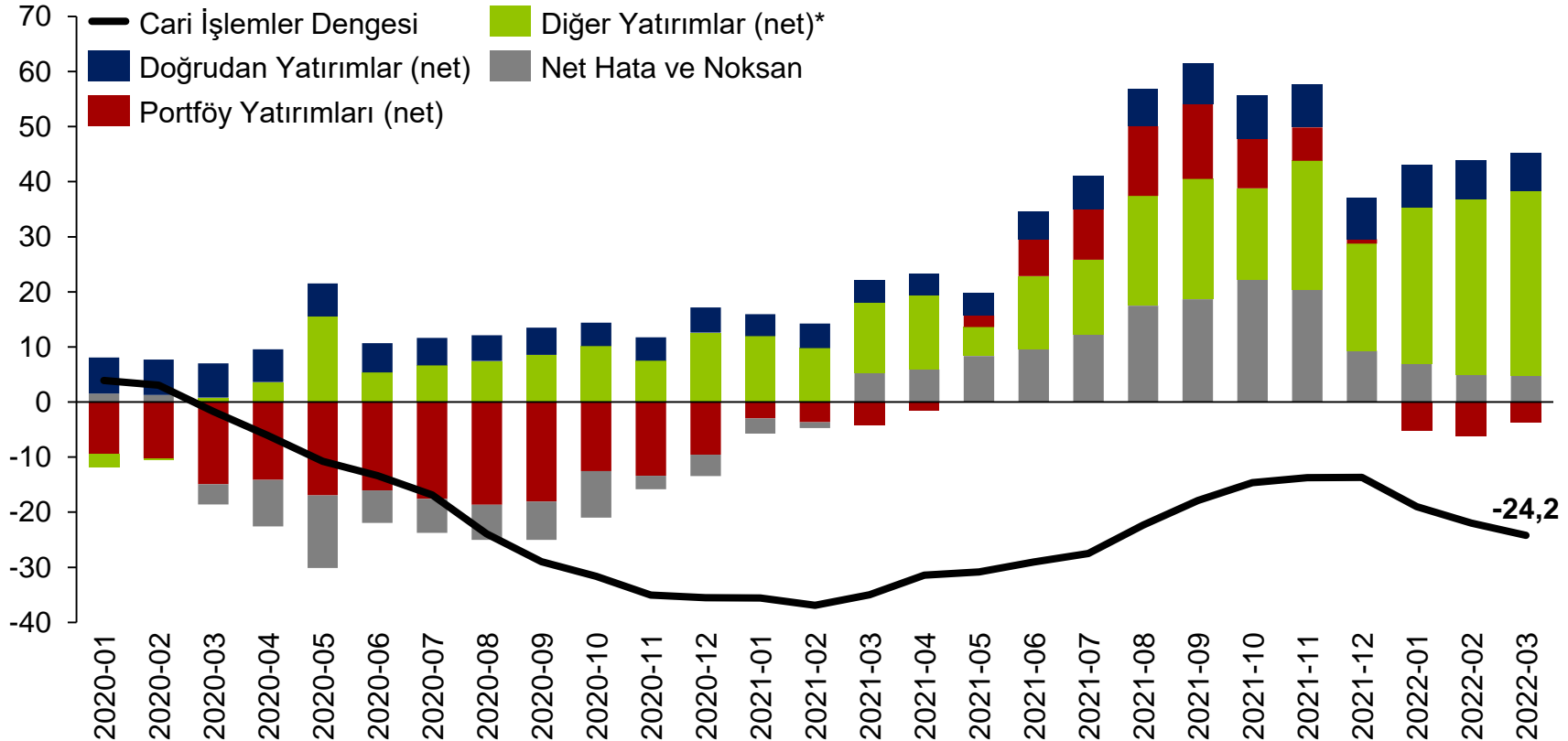
Enerji ve altın dışı tanımlı çekirdek göstergeler cari fazlaya işaret etmekte ve sınırlı artışlar göstermektedir.

Cari işlemler dengesi (12 aylık birikimli, milyar dolar) Ocak 2020 – Mart 2022

Mart ayında portföy yatırımları kaynaklı sermaye çıkışları devam etmektedir.
Kredi ve mevduat kalemlerinin içerildiği sermaye girişleri (diğer yatırımlar) 33,6 milyar dolarlık katkısı ile en yüksek finansman kalemini oluşturmaktadır.

Cari işlemler dengesi ve finansman kalemleri (12 aylık birikimli, milyar dolar) Ocak 2020 - Mart 2022

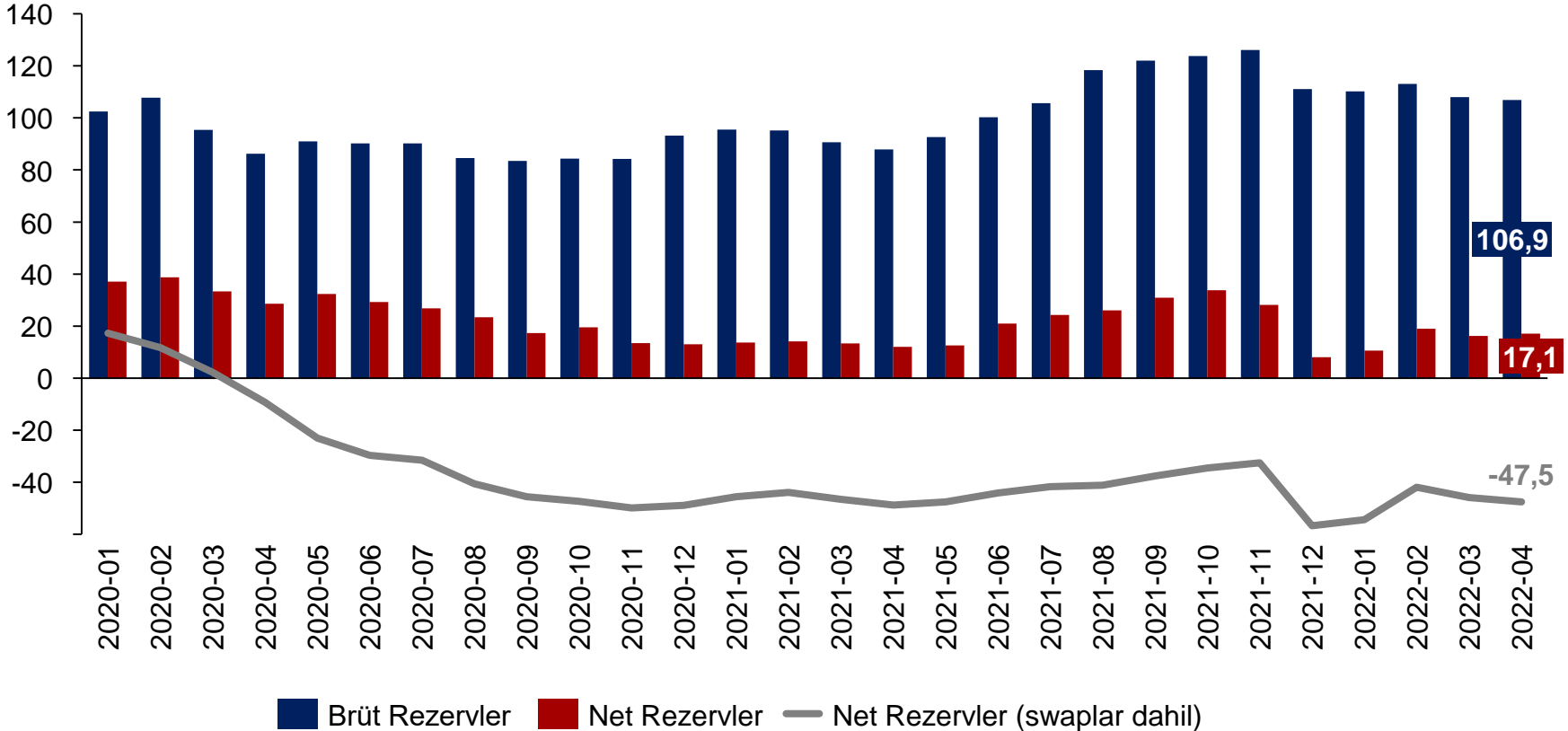
Kaynak: TCMB, TEPAV görselleştirmesi

* Diğer yatırımlar, doğrudan yatırım, portföy yatırımları ya da rezerv varlık dışında kalan tüm finansal işlemleri içermektedir. Efektif ve mevduatlar, krediler ve ticari krediler ana kalemlerdir.

Son iki ayda Merkez Bankası rezervleri 6,3 milyar dolar gerilemiştir.

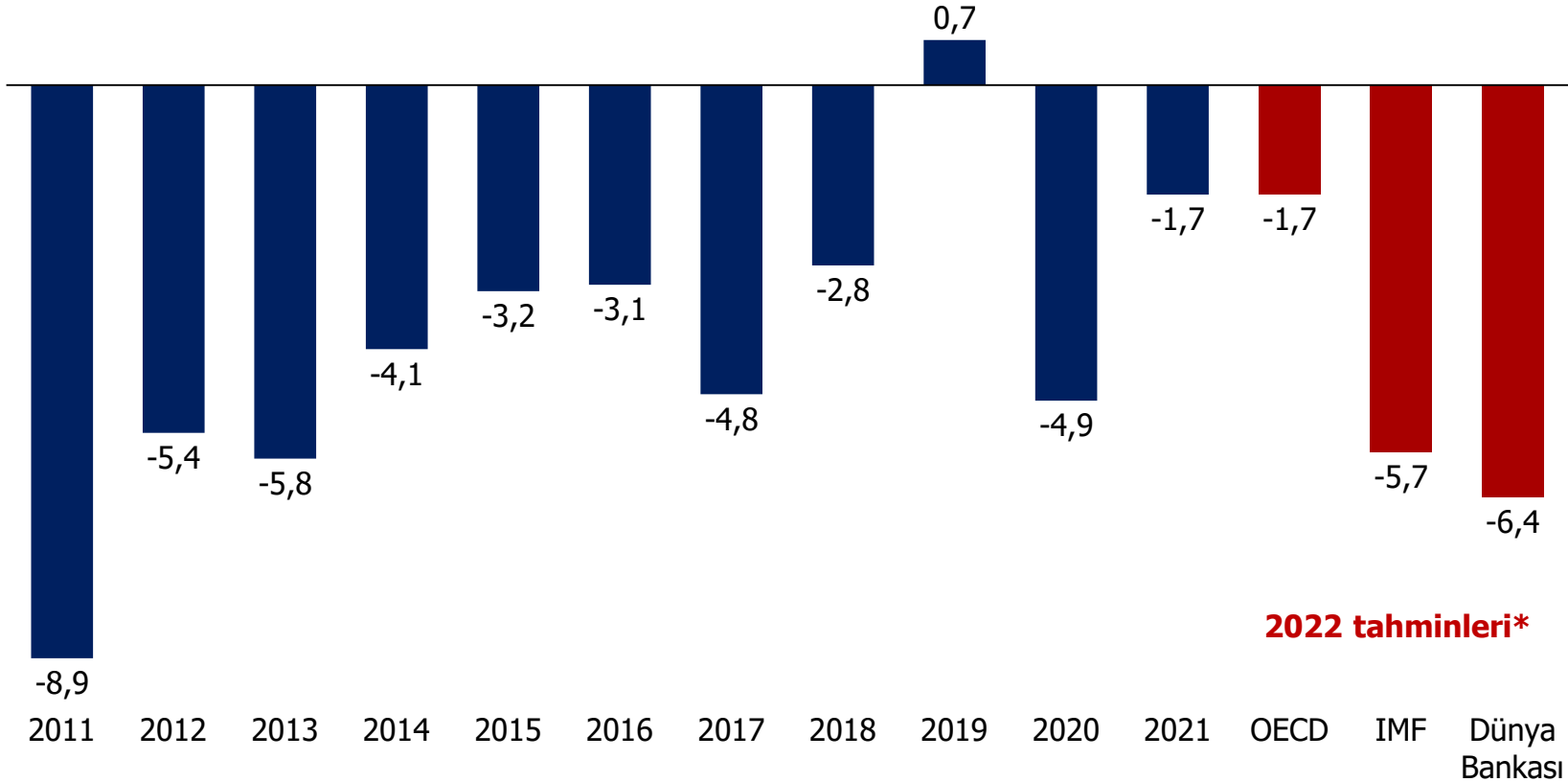
Nisan ayı itibarıyla brüt rezervler 106,9 milyar dolar, swaplar dahil net rezervler ise -47,5 milyar dolar düzeyindedir.

Merkez Bankası Rezervleri (milyar dolar) Ocak 2020 – Nisan 2022

2022 yılında cari işlemler açığının önemli ölçüde artacağı tahmin edilmektedir.
Uluslararası kuruluşların cari işlemler açığının GSYİH'ye oranına ait Nisan ayında güncellenen tahminleri %5'in üzerindedir.

Cari İşlemler Dengesi / GSYİH (%) 2011 - 2022

Kaynak: TÜİK, TEPAV görselleştirmesi

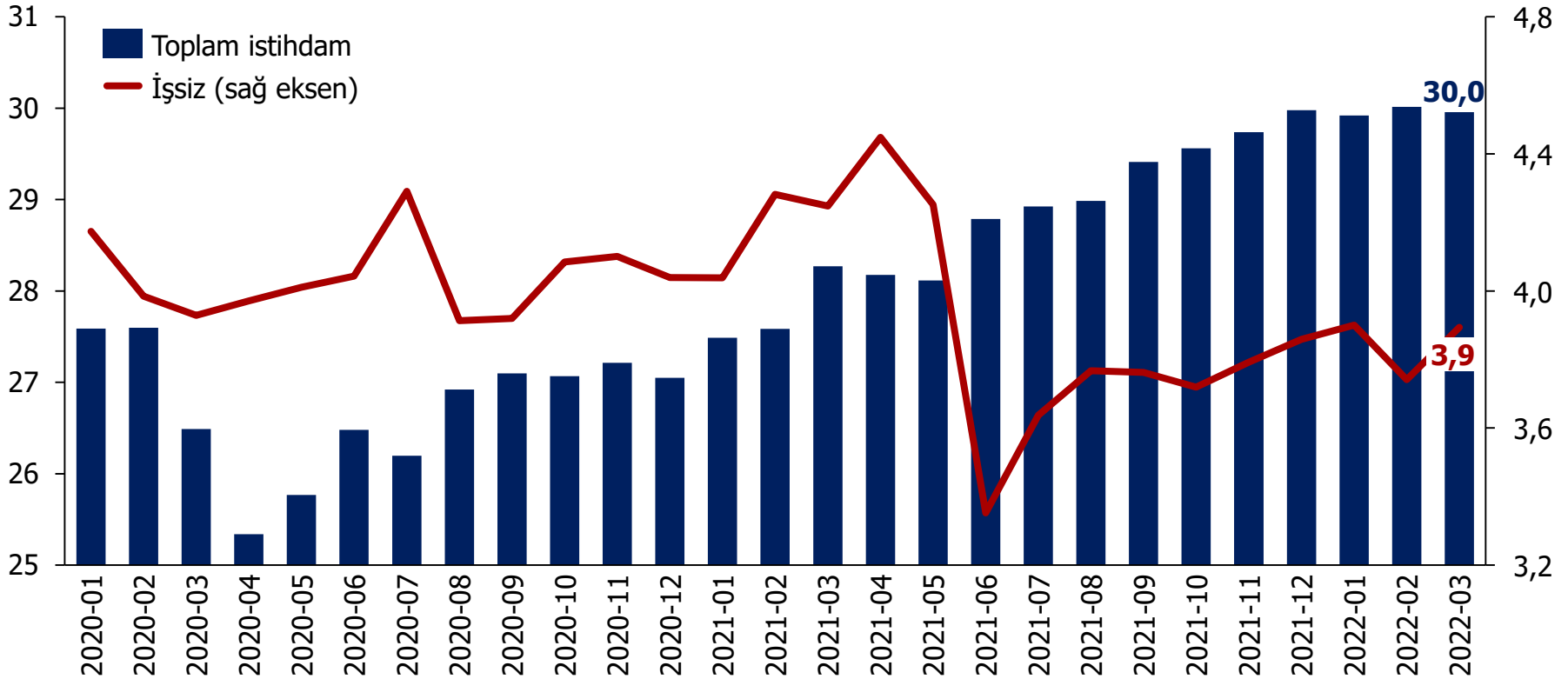
* IMF- Nisan 2022 Dünya Ekonomik Görünümü Raporu, OECD - Aralık 2021 tahminleri, Dünya Bankası - Nisan 2022 Avrupa ve Orta Asya Ekonomik Güncelleme Bahar verileridir.

İstihdam ve İşsizlik

- Toplam ve tarım dışı istihdam
- İşgücüne katılım ve işsizlik
- Geniş tanımlı işsizlik oranları
 - Zamana bağlı eksik istihdam ve işsizlerin bütünleşik oranı
 - İşsiz ve potansiyel işgücünün bütünleşik oranı
 - Atıl işgücü oranı
- Kadın ve genç işsizlik oranları

İlk çeyrekte istihdam 30 milyon düzeyinde iken, işsiz sayısı 3,9 milyondur.
Mart ayında istihdam bir önceki aya göre 59 bin daralmış, işsiz sayısı ise 153 bin artmıştır.

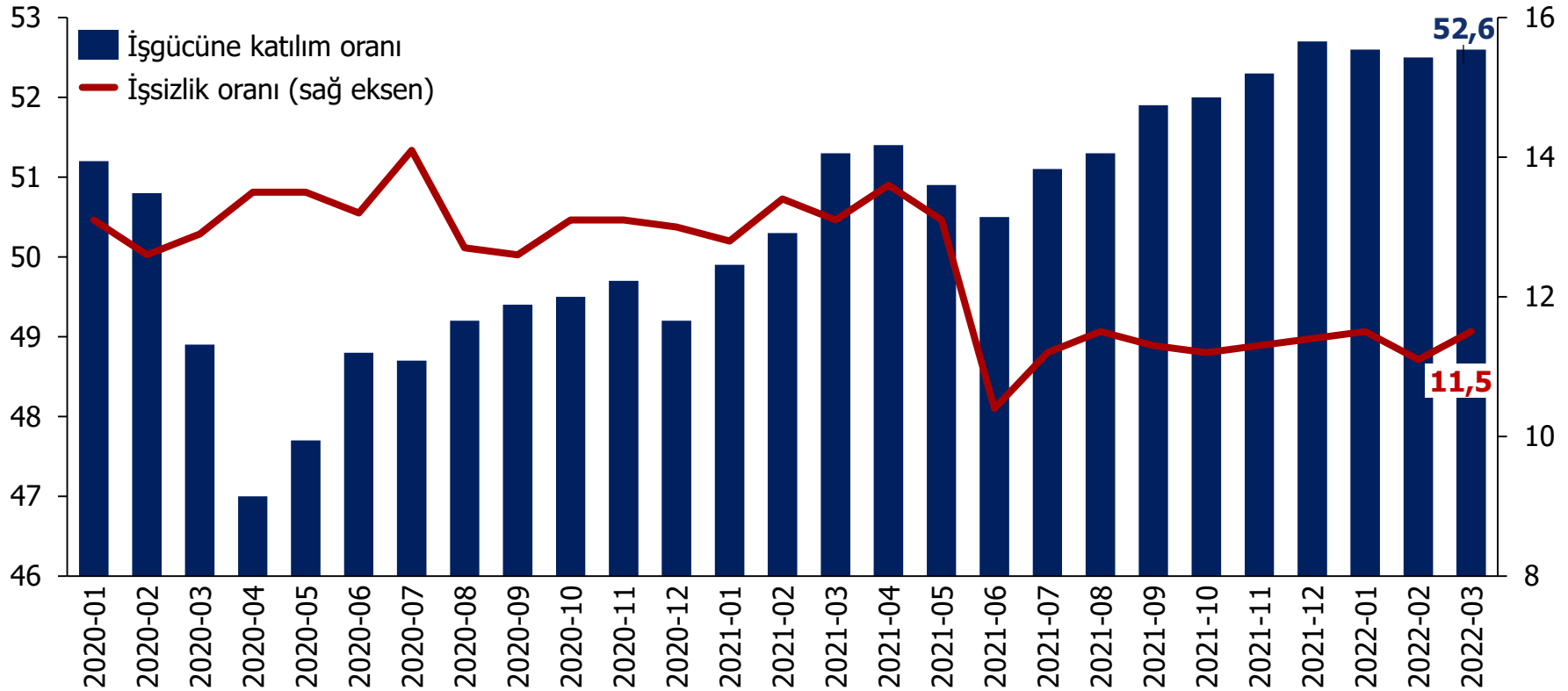
Toplam istihdam ve işsiz (mevsim etkisinden arındırılmış, milyon kişi) Ocak 2020 –Mart 2022

Mart ayında işsizlik oranı 0,4 puan artmış ve %11,5 seviyesinde gerçekleşmiştir.

İşgücüne katılım oranı ise %52,6 düzeyindedir.

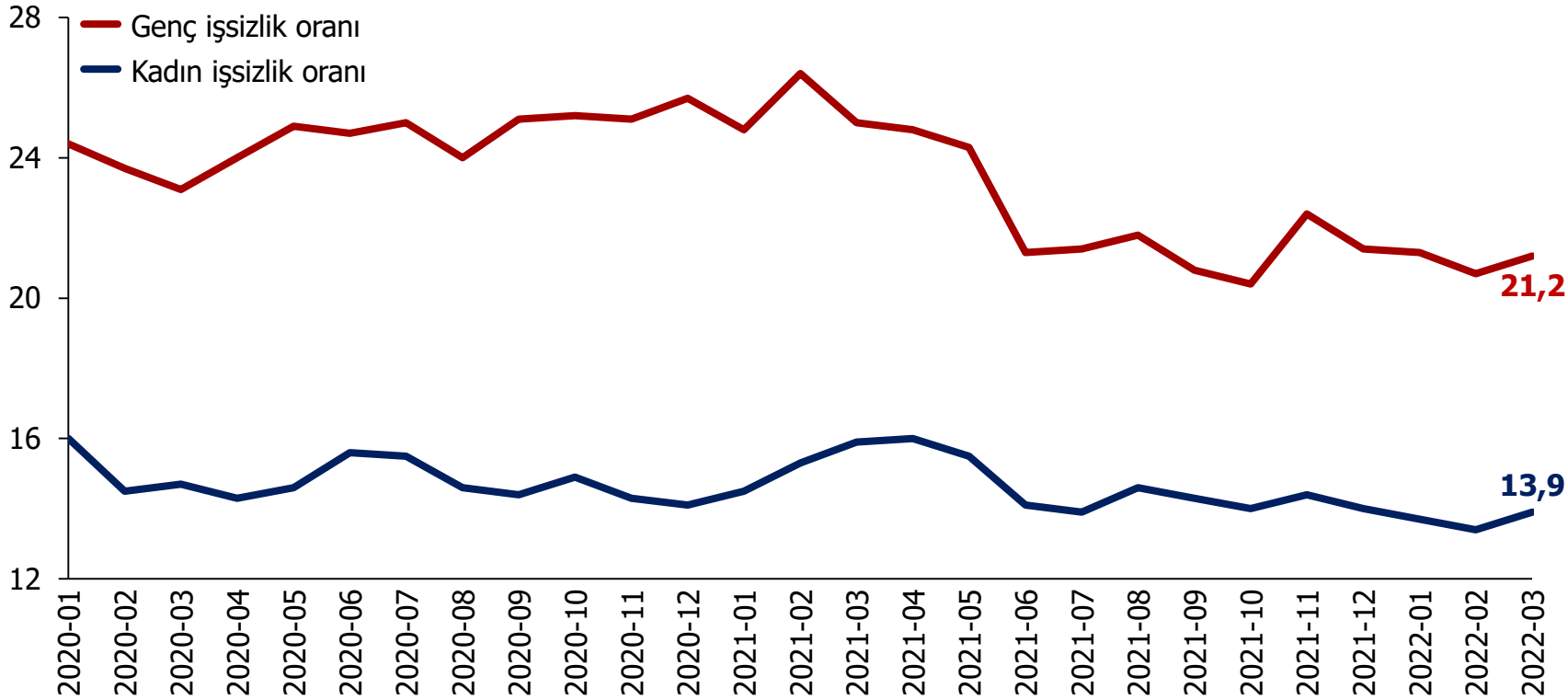
İşsizlik ve işgücüne katılım oranı (mevsim etkisinden arındırılmış, %) Ocak 2020 – Mart 2022

Kadın ve genç işsizlik oranları da Mart ayında yükselmiştir.

Her iki grubun işsizlik oranındaki artışlar 0,5 puandır.

Genç* ve kadın işsizlik oranları (mevsim etkisinden arındırılmış, %) Ocak 2020 – Mart 2022

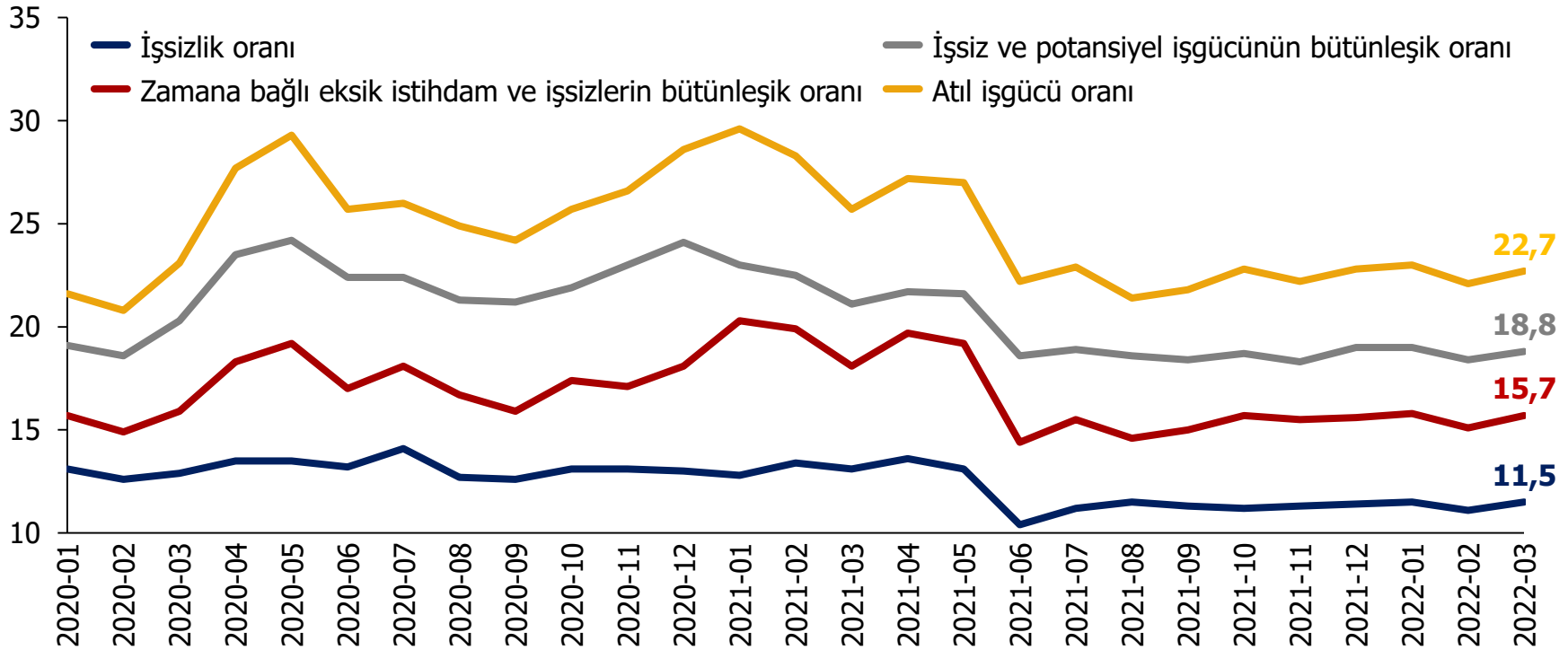

Kaynak: TÜİK, TEPAV görselleştirmesi

*15-24 yaş grubunu kapsamaktadır.

Ayrıca, geniş tanımlı işsizlik göstergelerinin hepsi Mart ayında yükselmiştir. Atıl işgücü oranı genel tanımlı işsizlik oranının yaklaşık iki katıdır; Mart ayı itibarıyla %22,7'ye ulaşmıştır.

İşgücüne ilişkin tamamlayıcı göstergeler* (mevsim etkisinden arındırılmış, %)
Ocak 2020 – Mart 2022

Kaynak: TÜİK, TEPAV görselleştirmesi

* Zamana bağlı eksik istihdam: Referans haftasında istihdamda olan, esas işinde ve diğer işinde/işlerinde fiili olarak 40 saatten daha az süre çalışmış olup, daha fazla süre çalışmak istediğini belirten ve mümkün olduğu takdirde daha fazla çalışmaya başlayabilecek olan kişilerdir.

Potansiyel işgücü: Referans haftasında ne istihdamda ne de işsiz olan çalışma çağındaki kişilerden; iş arayan fakat kısa süre içerisinde işbaşı yapabilecek durumda olmayanlarla, iş aramadığı halde çalışma isteği olan ve kısa süre içerisinde işbaşı yapabilecek durumda olan kişilerdir.

Atıl işgücü: Zamana bağlı eksik istihdam, işsiz ve potansiyel işgücünün toplamıdır.

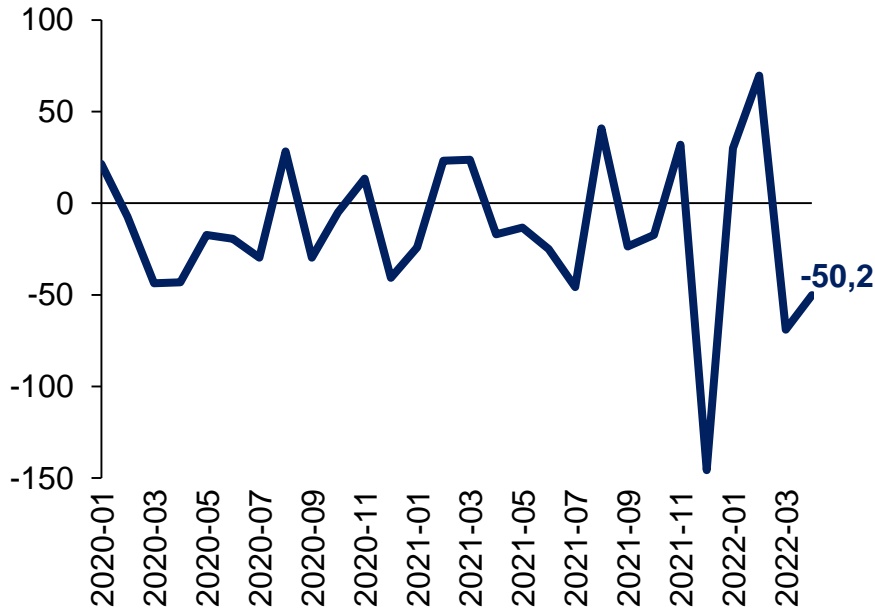
Kamu Maliyesi

- Merkezi Yönetim bütçe dengesi
- Merkezi Yönetim faiz dışı denge
 - Program tanımlı faiz dışı denge
- Merkezi Yönetim borç stoku
 - Döviz cinsi borç stoku
 - Merkezi Yönetim Borç Stoku / GSYİH

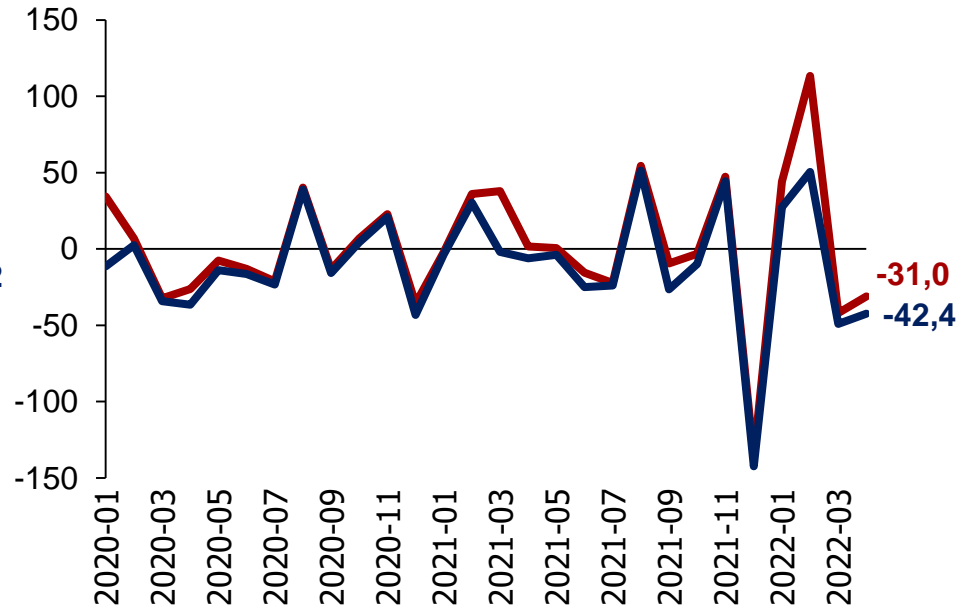
Merkezi Yönetim bütçe dengesi Nisan ayında 50,2 milyar TL açık vermiştir.
Faiz dışı denge açığı da 31 milyar TL düzeyindedir.

Merkezi Yönetim Bütçe Dengesi (milyar TL) Ocak 2020 – Nisan 2022

Merkezi Yönetim Bütçe Dengesi

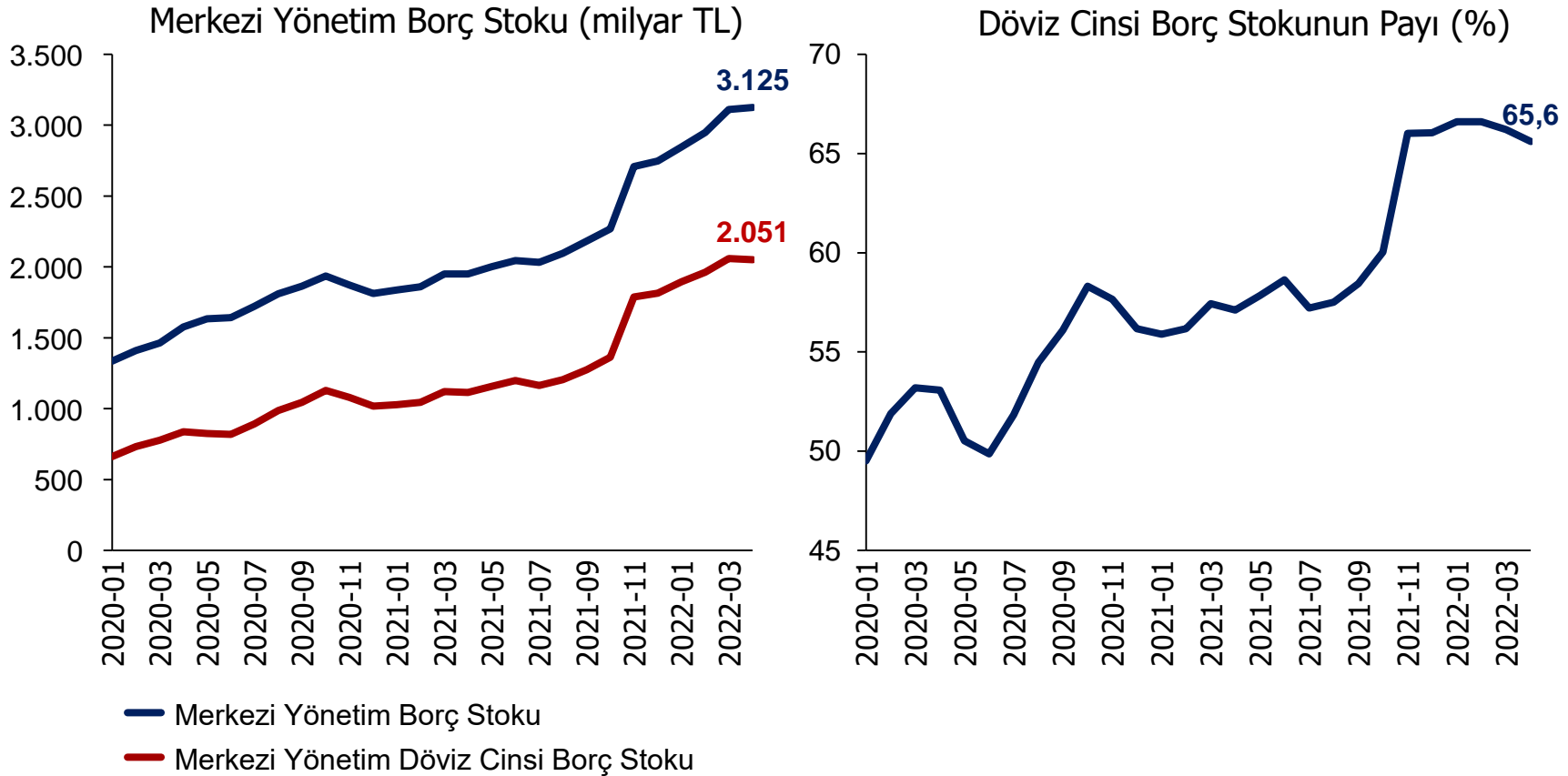
Merkezi Yönetim Faiz Dışı Dengesi

- Merkezi Yönetim Faiz Dışı Dengesi
- Merkezi Yönetim Program Tanımlı Faiz Dışı Denge

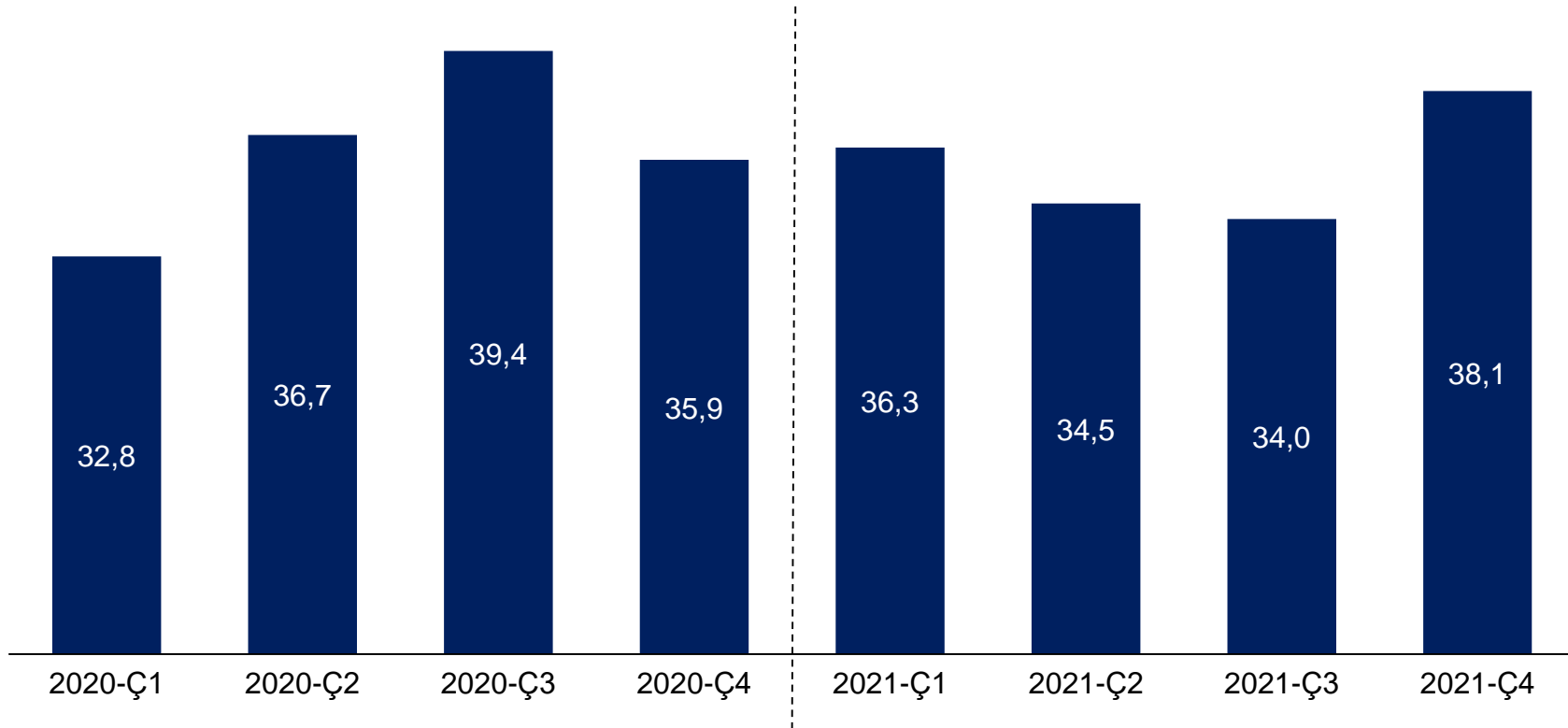
Nisan ayı itibarıyla Merkezi Yönetim borç stoku 3,1 tilyon TL'yi aşmıştır.
Döviz cinsi borçlanmaların payı %65,6'dır.

Merkezi Yönetim Borç Stoku (Ocak 2020 – Nisan 2022)

Merkezi Yönetim borç stokunun GSYİH oranı yükselmiştir.
2021 yılının son çeyreğinde 4,1 puan artarak %38,1'e çıkmıştır.

Merkezi Yönetim Borç Stoku / GSYİH (%) 2020 Ç1 – 2021 Ç4

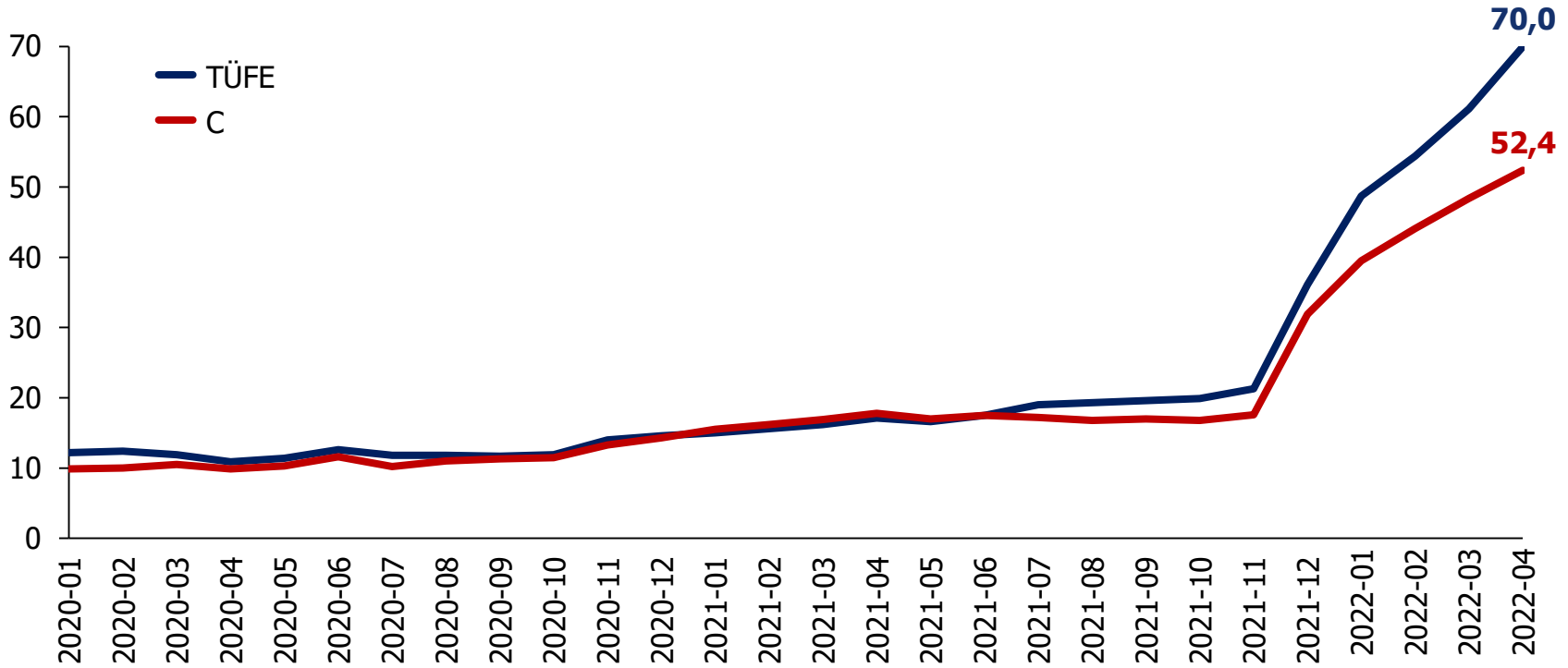
Enflasyon

- Tüketici enflasyonu
 - Tüketici Fiyat Endeksi (TÜFE) ve özel kapsamlı gösterge - C
 - Tüketici Fiyat Endeksi (TÜFE) ve alt kalemler
- Üretici enflasyonu
 - Yurt İçi Üretici Fiyat Endeksi (Yİ-ÜFE) ve imalat alt endeksi
 - Yurt İçi Üretici Fiyat Endeksi (Yİ-ÜFE) ve alt kalemler

Nisan ayında tüketici enflasyon oranı %70 ile son 20 yılın yüksek seviyesine çıkmıştır.

Enerji, gıda, tütün ve alkollü içeceklerin dışındaki kalemleri içeren çekirdek enflasyon da %52,4'tür.

TÜFE ve özel kapsamlı enflasyon göstergesi - C* (yıllık değişim, %) Ocak 2020 – Nisan 2022

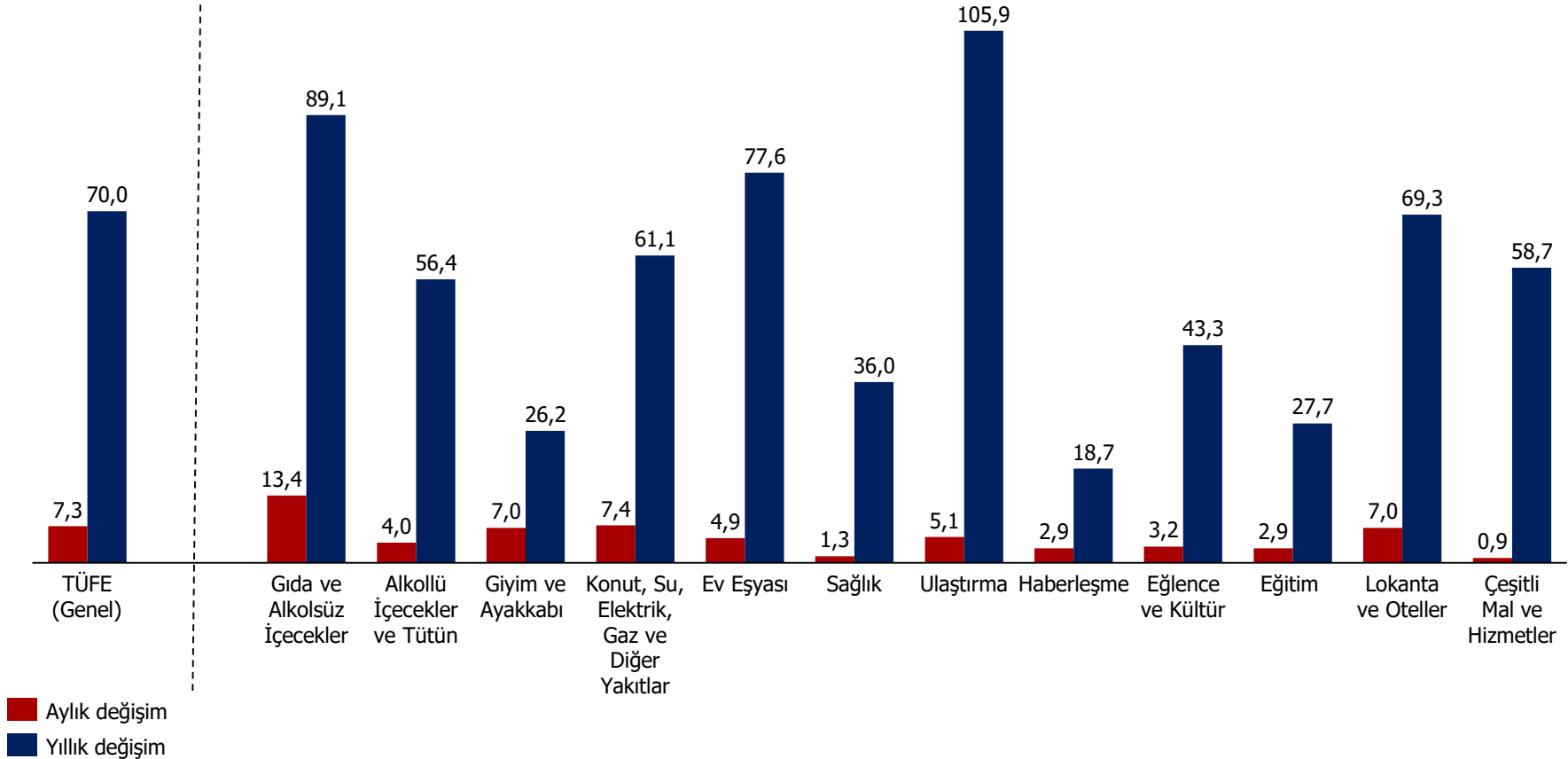
Kaynak: TÜİK, TEPAV görselleştirmesi

* Enflasyonun temel eğilimini göstermek amacıyla hesaplanan özel kapsamlı göstergelerden TÜFE-C, enerji, gıda ve alkolsüz içecekler, alkollü içkiler ile tütün ürünleri ve altın hariç TÜFE'yi göstermektedir.

Nisan ayında aylık tüketici enflasyon oranı %7,3'tür; gıda-alkolsüz içecekler fiyatı en fazla artan kalemdir.

Ulaştırma ve gıda yıllık olarak en yüksek fiyat artışlarının görüldüğü harcama gruplarıdır.

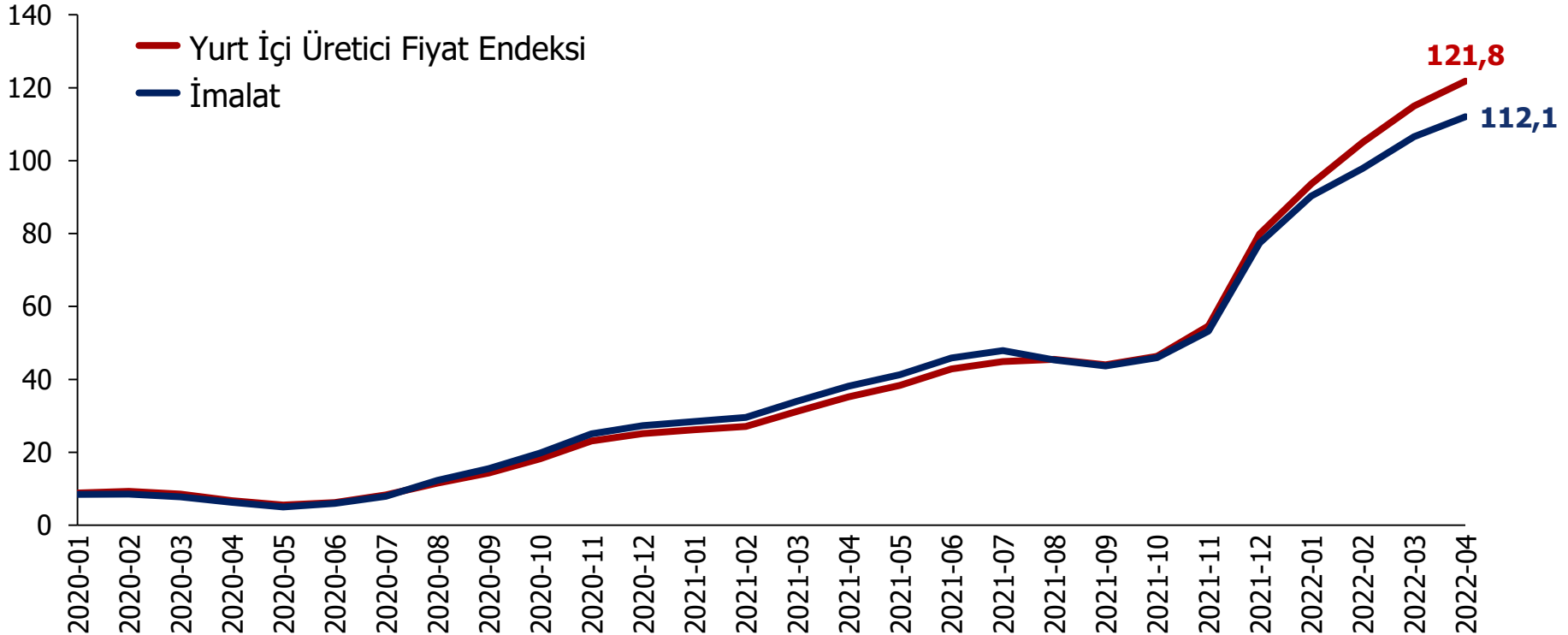
TÜFE ve alt kalemler (%) Nisan 2022

Nisan 2022'de üretici enflasyon oranı %121,8 ile Mart 1995'ten bu yana en yüksek seviyeye çıkmıştır.

İmalat sanayi alt endeksindeki yıllık değişim ise %112,1'e ulaşmıştır.

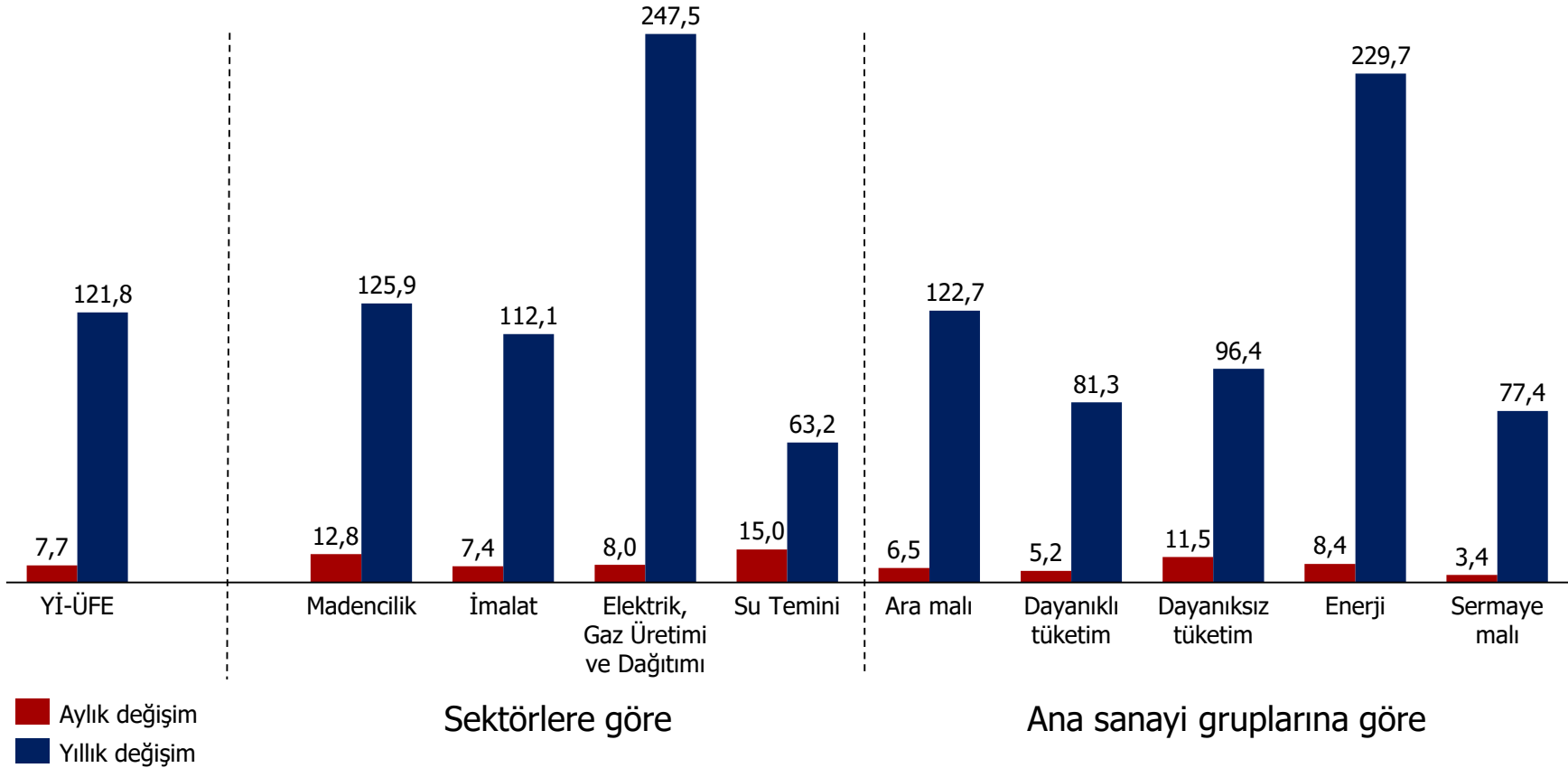
Yİ-ÜFE ve imalat (yıllık değişim, %) Ocak 2020 - Nisan 2022

Nisan ayında aylık üretici enflasyon oranı %7,7'dir; su temini en yüksek aylık fiyat artışının görüldüğü sanayi sektörüdür.

Enerji sektöründe %247,5, elektrik, gaz üretimi ve dağıtımında ise %229,7 oranında yıllık fiyat artışları gerçekleşmiştir.

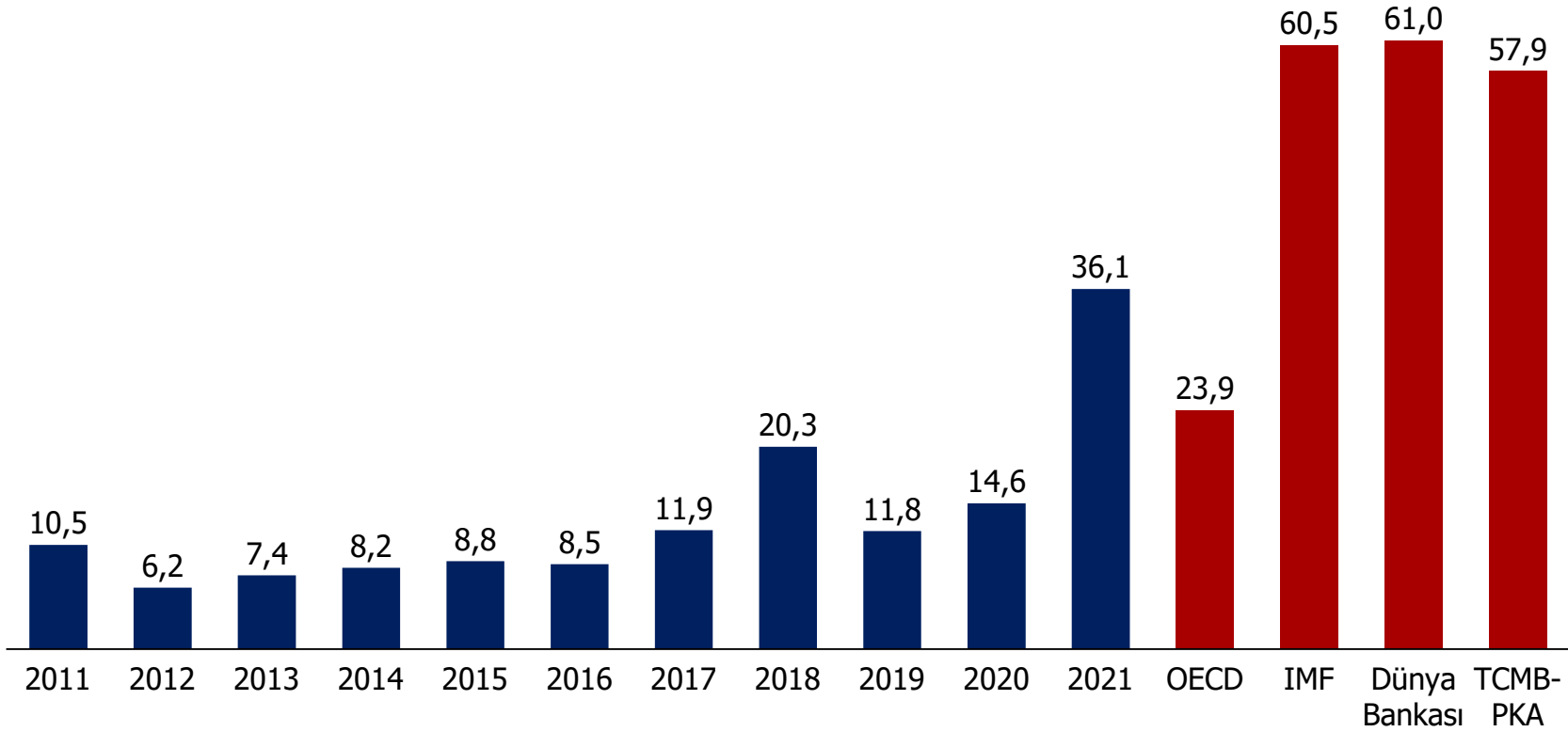
Yİ-ÜFE ve alt kalemler (%) Nisan 2022

Tahminler enflasyonun 2022 yıl sonunda da yüksek seviyesini koruyacağı yönündedir.

Uluslararası kuruluşların Nisan ayında güncellenen enflasyon tahminleri %60'ın üzerindedir.

Enflasyon (TÜFE, %) 2011 - 2022

2022 tahminleri*

Kaynak: TÜİK, TEPAV görselleştirmesi

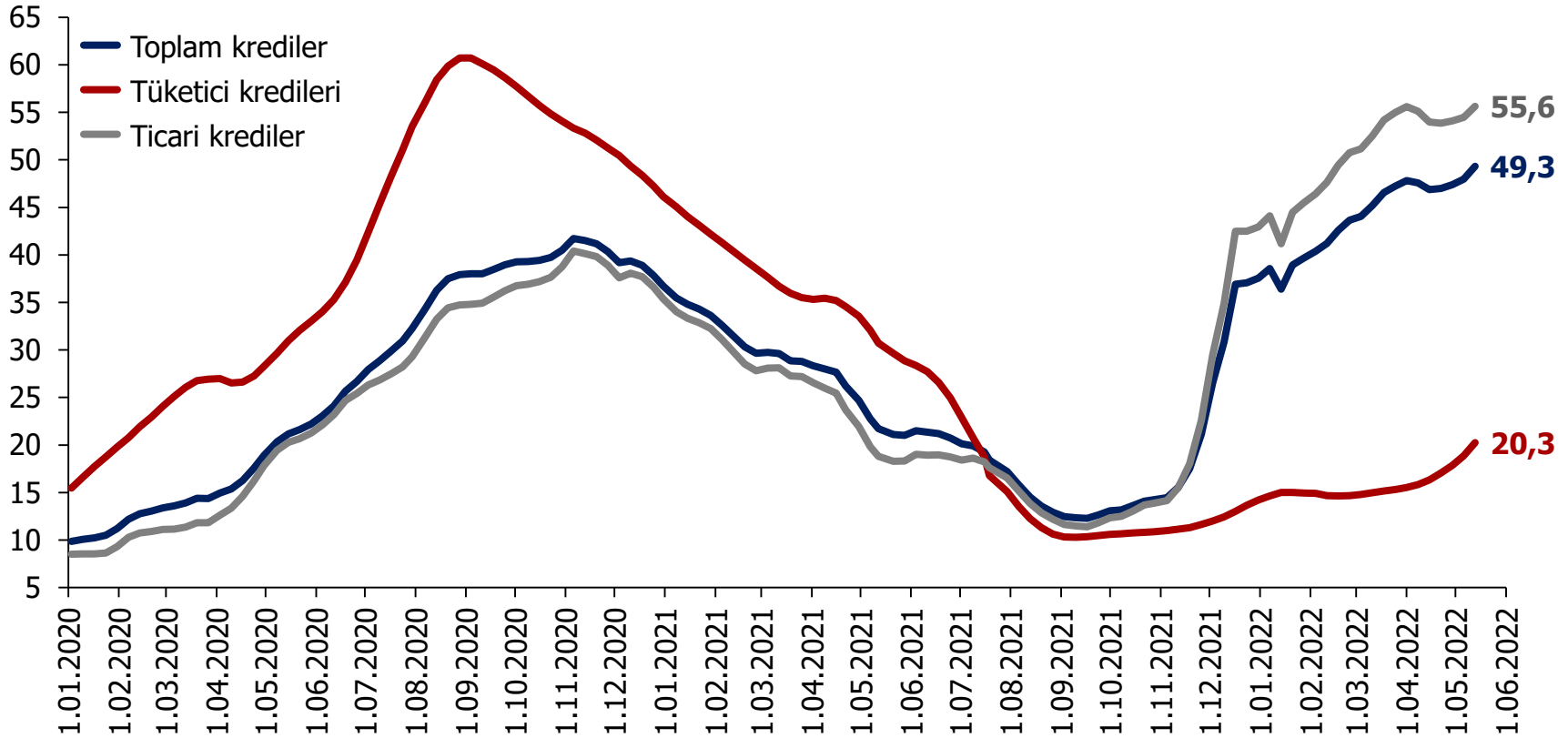
* IMF- Nisan 2022 Dünya Ekonomik Görünümü Raporu, OECD - Aralık 2021 tahminleri, Dünya Bankası - Nisan 2022 Avrupa ve Orta Asya Ekonomik Güncelleme Bahar Raporu ve TCMB - Mayıs 2022 Piyasa Katılımcılar Anketi verileridir.

Kredi ve Mevduat

- Kredi gelişmeleri
 - Kredi büyüme hızları
 - Tüketici kredi büyümesi
- Tahsili gecikmiş alacaklar ve karşılıksız senetler
 - Takipteki alacaklar
 - Karşılıksız çek oranı
- Mevduat gelişmeleri
 - Toplam mevduat
 - TL ve YP mevduat
- Faiz oranları
 - Ticari kredi ve mevduat faizi
 - Tüketici kredi faizleri

Kredi kullanımlarında ticari krediler kaynaklı artışlar devam etmektedir.
Mayıs ayında ticari kredilerdeki yıllık artış oranı %55'i aşarken, tüketici kredilerindeki artış %20 ile sınırlıdır.

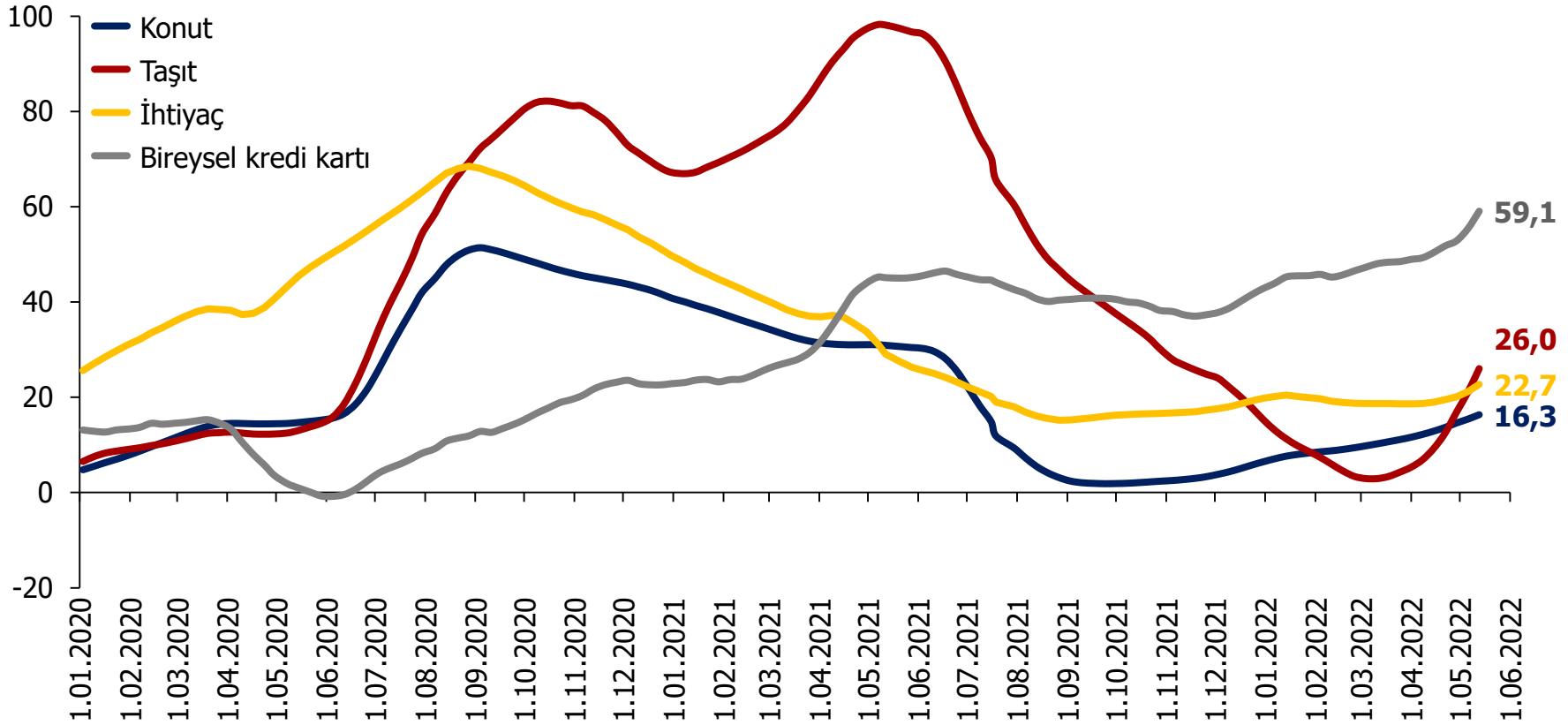
Kredi büyümesi (4 haftalık hareketli ortalama, yıllık değişim, %) 3 Ocak 2020 – 13 Mayıs 2022

Tüketici kredilerinde artışlar taşıt kredileri kaynaklıdır, kredi kartı kullanımlarında ise yüksek seviyeler korunmaktadır.

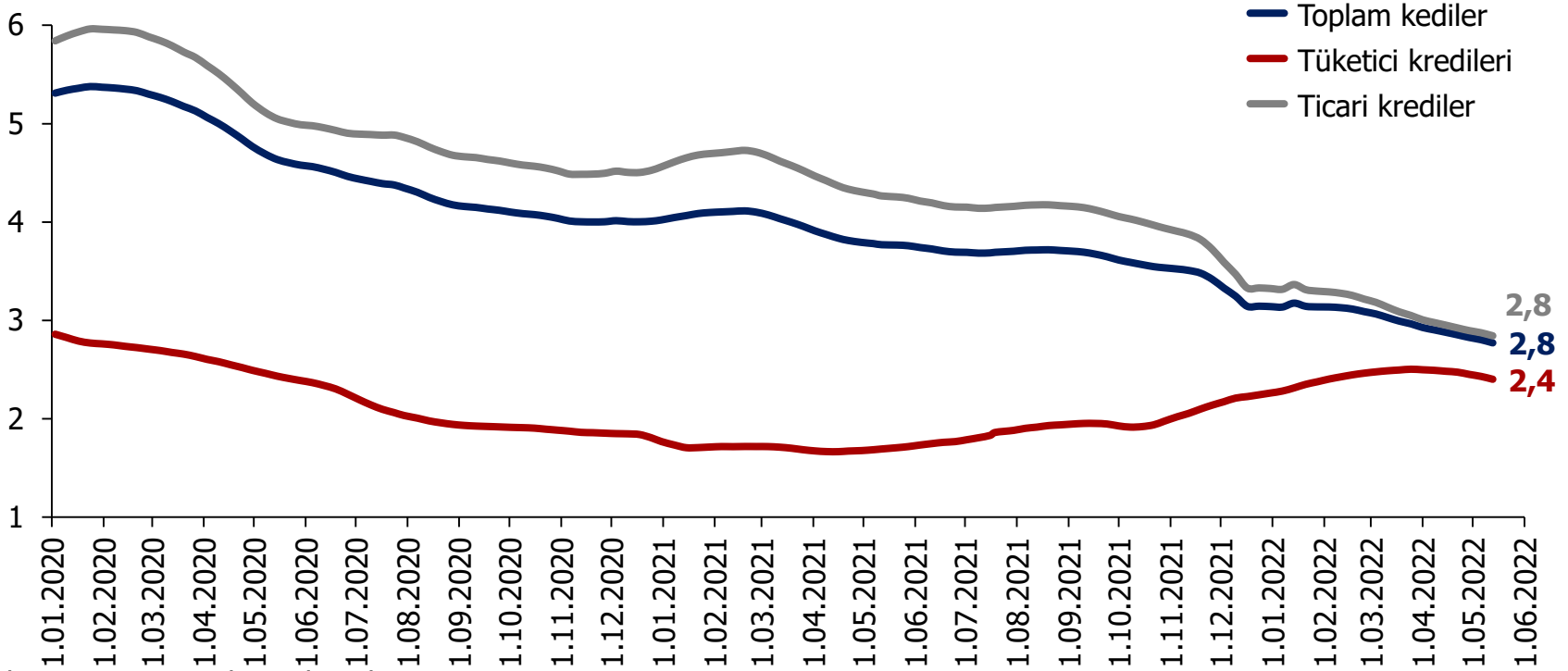
İhtiyaç kredilerinde yıllık artış oranı %22,7'ye, konut kredilerinde ise %16,3'e yükselmiştir.

Tüketici kredi büyümesi (4 haftalık hareketli ortalama, yıllık % değişim) 3 Ocak 2020 – 13 Mayıs 2022

Takipteki alacaklar oranı ticari krediler kaynaklı olarak gerilemektedir.
Takipteki alacaklar oranı tüketici kredilerinde %2,4, ticari kredilerde ise %2,8'dir.

Takipteki kredi oranları* (4 haftalık hareketli ortalama, %) 3 Ocak 2020 – 13 Mayıs 2022

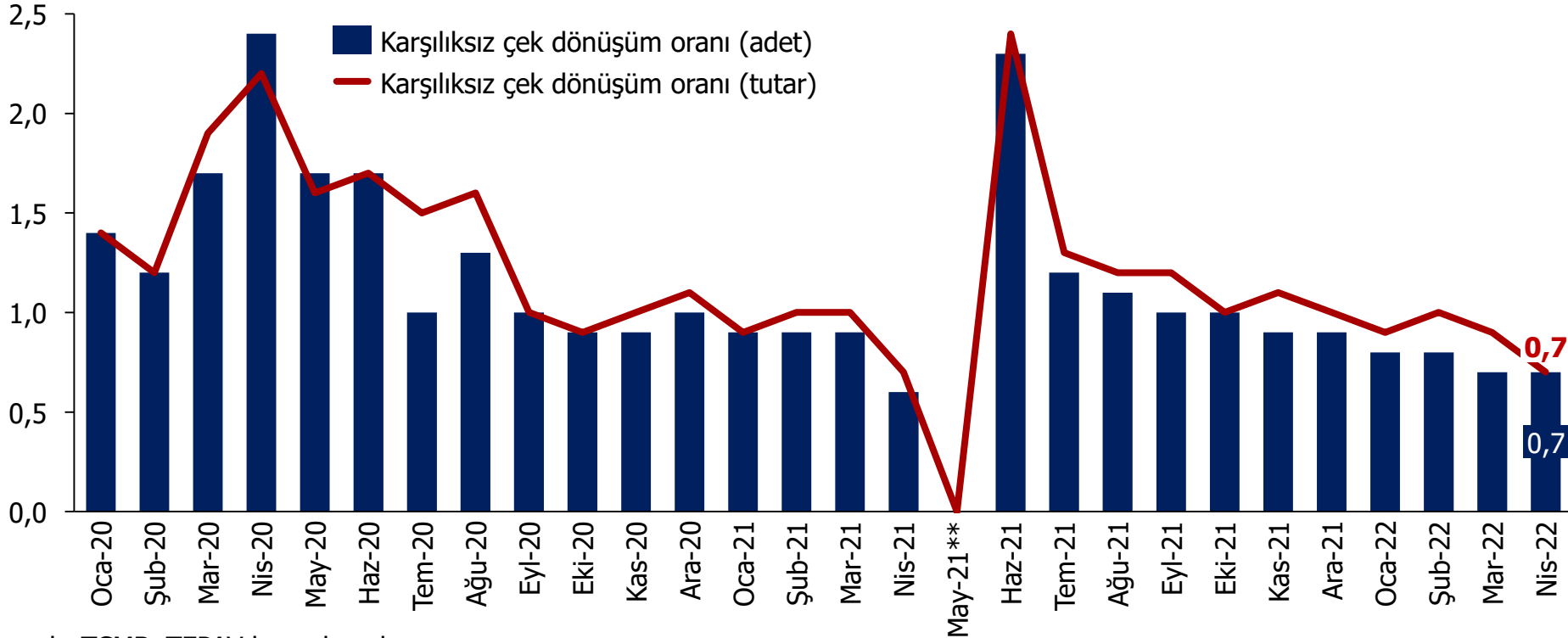
Kaynak: BDDK, TEPAV hesaplamaları

*Takipteki kredi oranı, takipteki alacakların toplam nakdi krediler içerisindeki payını göstermektedir.

**BDDK, salgının ardından işletmelerin yaşayacakları nakit akışı sorununun finansal bir probleme dönüşmemesi için Mart 2020'de aldığı kararla, 31 Aralık'a kadar 2. grup krediye (yakın izlemedeki krediler-sorunlu krediler) geçiş süresini 30 günden 90 güne, 3. grup krediye (takipteki krediler) geçiş süresi de 90 günden 180 güne çıkarmıştır. İlgili uygulama bazı istisnalar tanınarak 30 Eylül 2021'e kadar uzatılmıştır.

Nisan ayında karşılıksız çeklerin dönüşüm oranı tutar olarak gerilemiştir.
Karşılıksız çeklerde dönüşüm oranları tutar ve adet olarak %0,7 seviyesindedir.

Karşılıksız çek dönüşüm oranı* (%) Ocak 2020 – Nisan 2022

Kaynak: TCMB, TEPAV hesaplamaları

*Karşılıksız çek dönüşüm oranları, takas odalarına ibraz edilen ve karşılıksız kalan çek adet ve tutarının toplam takasa ibraz edilen çek adet ve tutarı içindeki oranıdır.

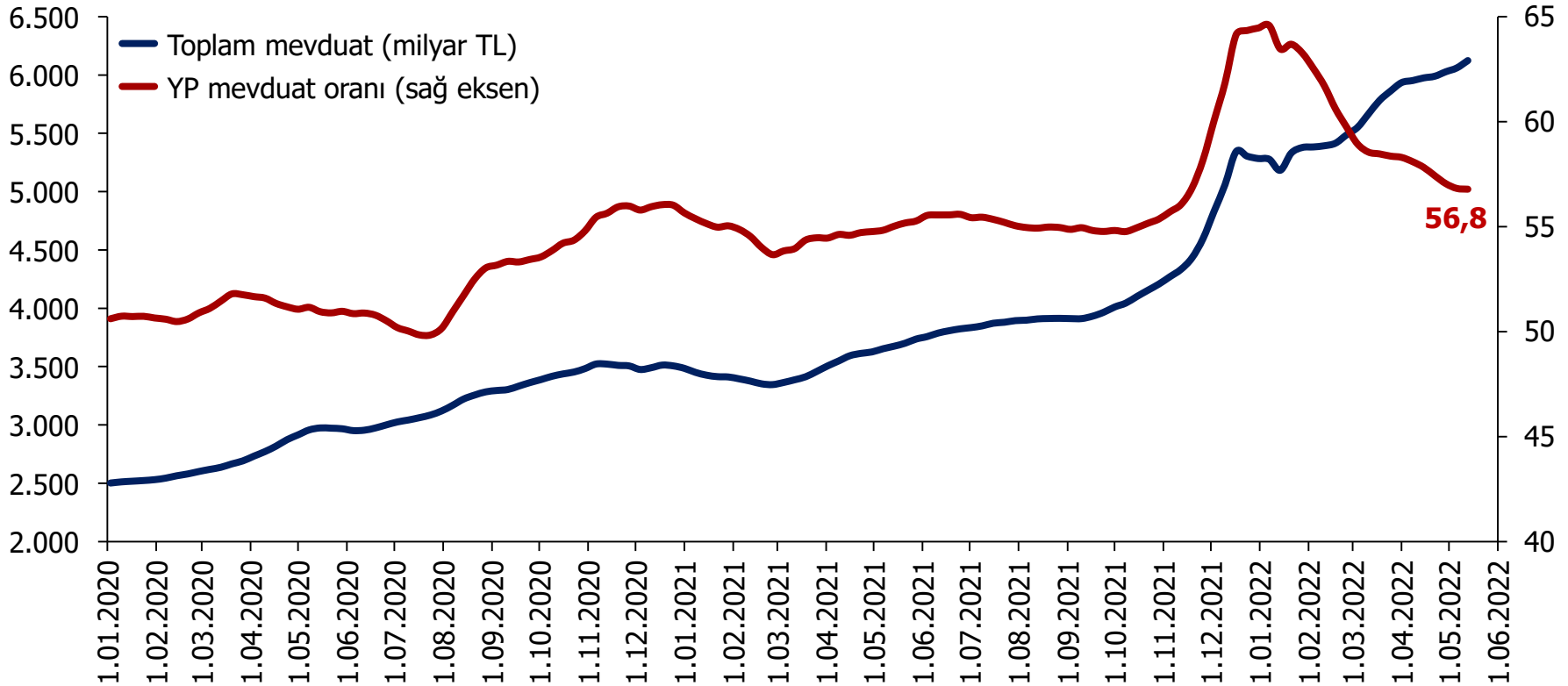
** Mayıs ayında karşılıksız çek işlemlerine ilişkin düzenleme nedeniyle veri açıklanmamıştır.

<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2021/04/20210430M1-1.htm>

Mayıs ayında yabancı para mevduatların payı %56,8'e gerilemiştir.

Yıl başından bu yana toplam mevduatlar 839,9 milyar TL artarken, yabancı para mevduatların payı 7,7 puan düşmüştür.

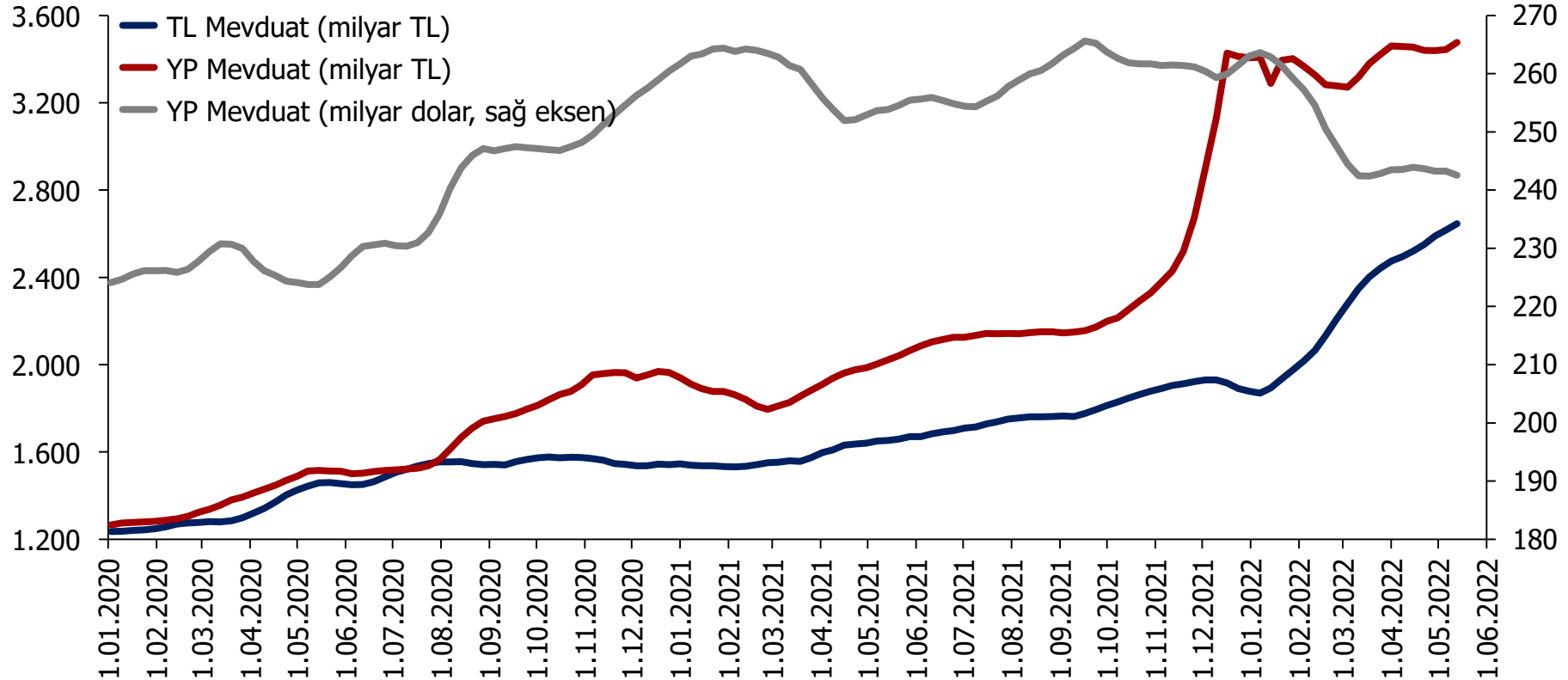
Toplam mevduat tutarı (milyar TL) ve döviz mevduatlarının oranı (4 haftalık hareketli ortalama, %) 3 Ocak 2020 – 13 Mayıs 2022

Kur Korunmalı Mevduat uygulamasının katkısıyla yıl başından bu yana TL mevduatlardaki artış %40,9'a ulaşmıştır.

Yabancı para mevduatlardaki düşüşler Mart ayı itibarıyla durmuştur.

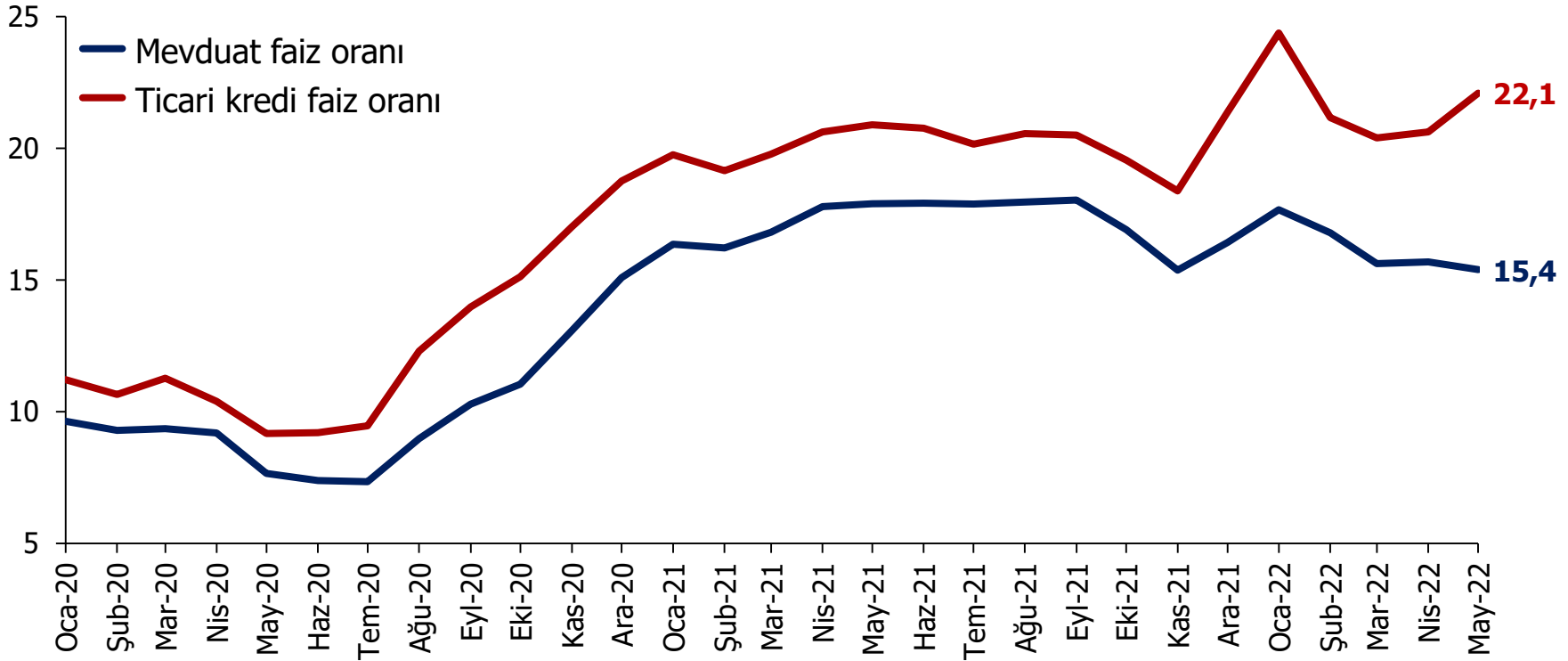
TL ve YP mevduat (4 haftalık hareketli ortalama) 3 Ocak 2020 – 13 Mayıs 2022

Kredi ve mevduat faiz oranları arasındaki fark açılmaktadır.

Mayıs ayında mevduat faizleri gerilerken, ticari kredi faiz oranları yükselmektedir.

Ticari kredi* ve mevduat faizi (TL üzerinden açılan, akım veri, %) Ocak 2020 – Mayıs 2022**

Kaynak: TCMB, TEPAV hesaplamaları

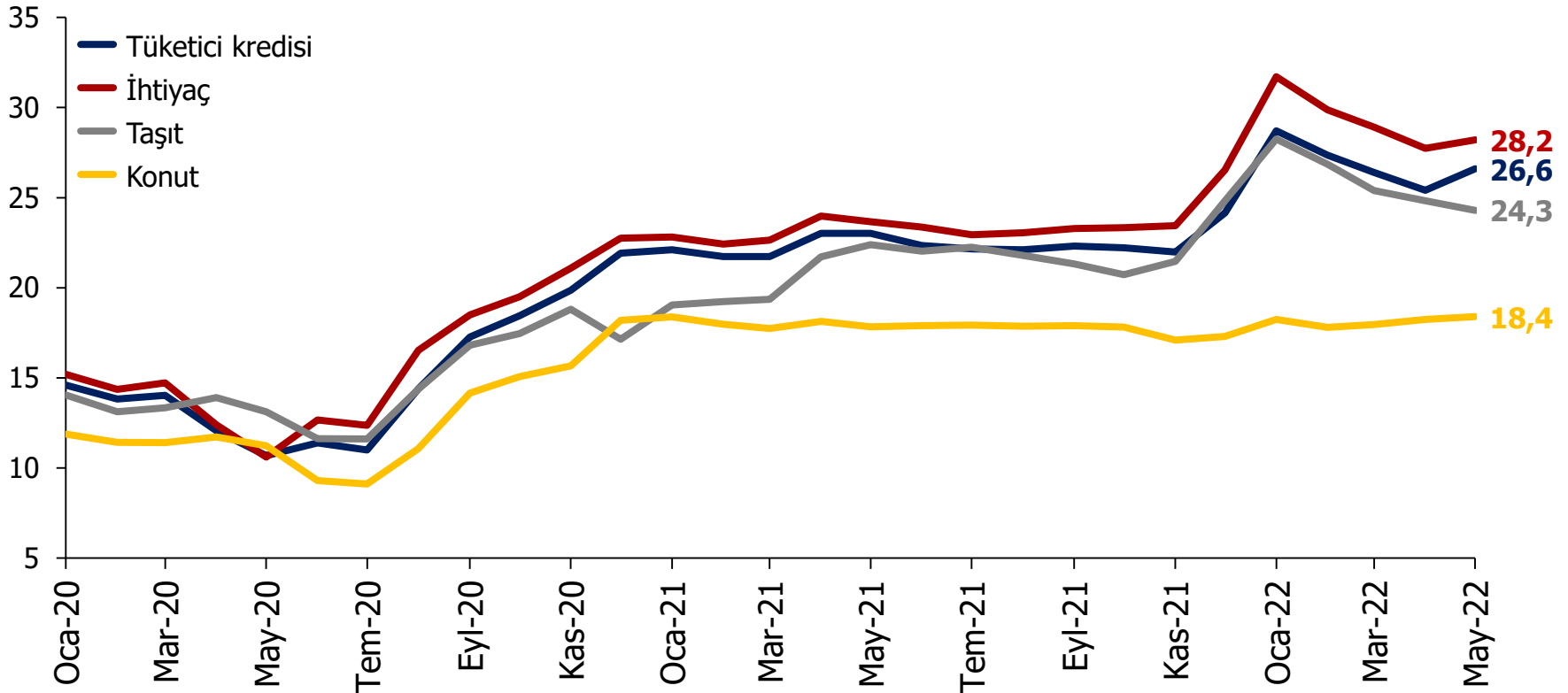
*Tüzel kişi Kredili Mevduat Hesabı ve kurumsal kredi kartları hariçtir.

** 13 Mayıs 2022 tarihi itibarıyla.

Tüketici kredilerinde de faizler artmaktadır.

Mayıs ayında taşıt kredileri hariç tüm kredi türlerinde faiz oranları yükselmiştir.

Tüketici kredi faizleri (TL üzerinden açılan, akım veri, %) Ocak 2019 – Mayıs 2022*

Kaynak: TCMB, TEPAV görselleştirmesi

* 13 Mayıs 2022 tarihi itibarıyla.

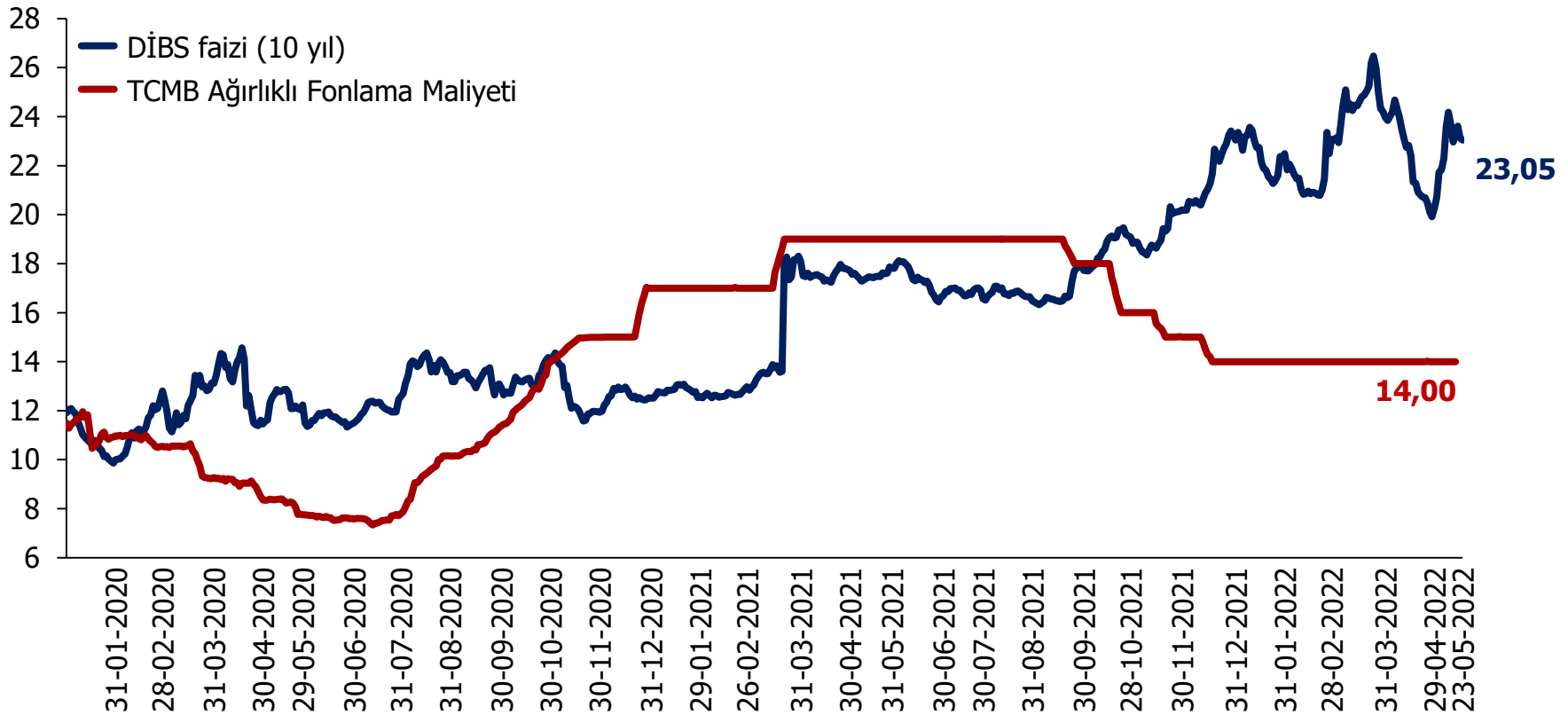
Finansal Piyasa Göstergeleri

- TCMB ortalama fonlama faizi
- Tahvil faizleri
- ABD tahvil faizi
- Türkiye risk primi (CDS)
- Döviz kurları

Merkez Bankası politika faiz oranı Aralık 2021'den bu yana %14'te sabit tutulmaktadır.

Devlet iç borçlanma faizleri ise politika faizinin üzerinde, %23,05 seviyesindedir.

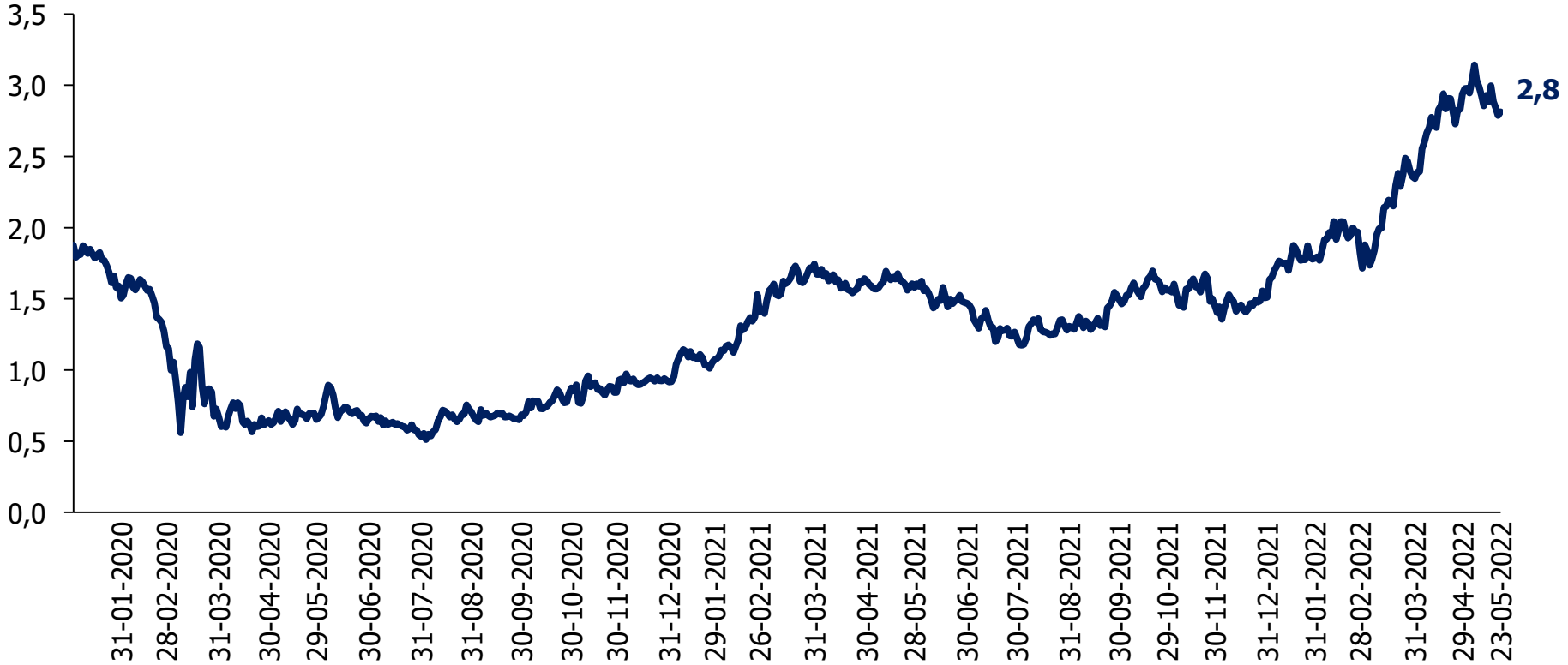
TCMB ortalama fonlama faizi ve Devlet iç borçlanma faizleri (günlük, %) 1 Ocak 2020 – 23 Mayıs 2022

ABD’de para politikası sıkılaşmakta, küresel likidite üzerinde baskı yaratmaktadır.

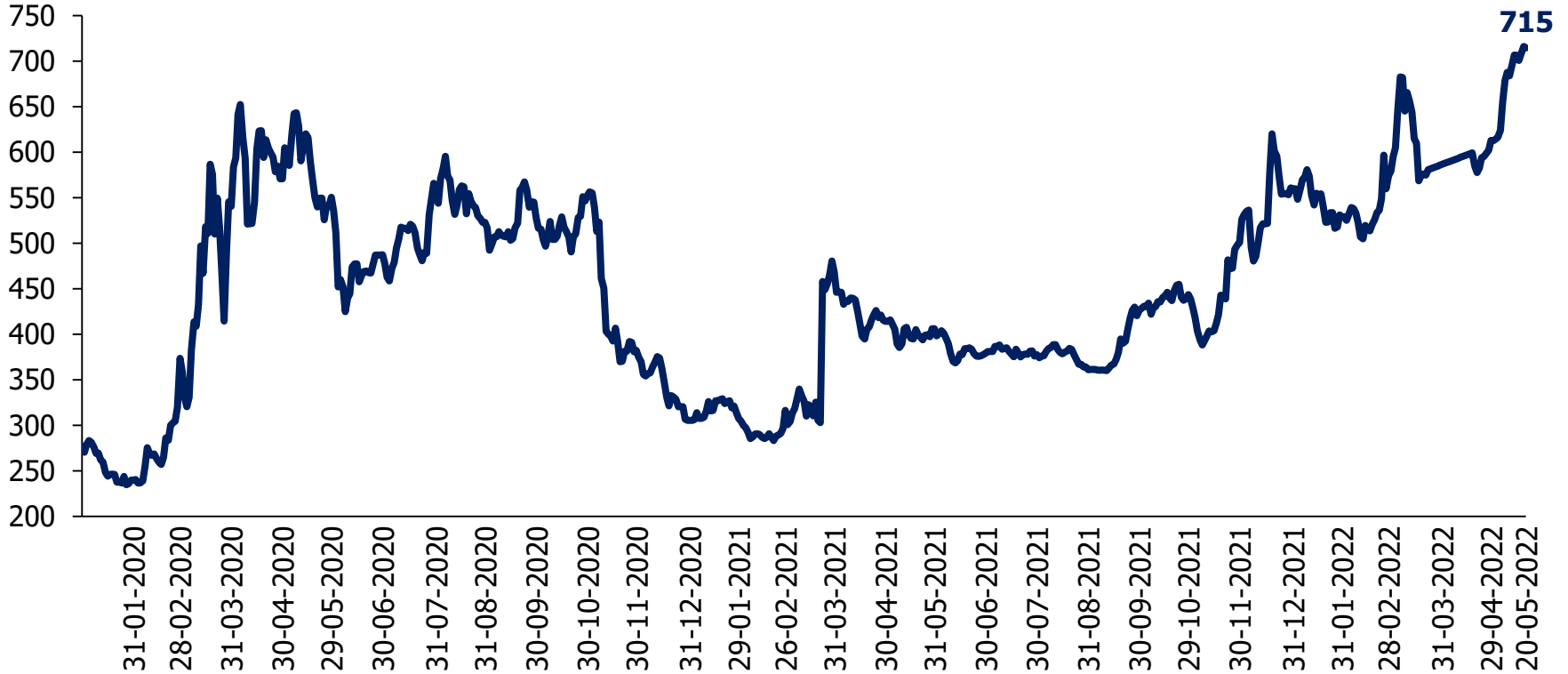
10 yıllık devlet iç borçlanma faizi Mayıs ayı itibarıyla %2,8 seviyesine çıkmıştır.

Devlet iç borçlanma faizleri – ABD 10 yıl (günlük, %) 1 Ocak 2020 – 23 Mayıs 2022

Mayıs ayında Türkiye'nin risklilik göstergesinde hızlı bir artış gerçekleşmiştir. Kredi temerrüt takas oranı ile ölçülen risklilik göstergesi 715 düzeyindedir. Söz konusu seviyeler en son 2008 yılı Ekim ayında görülmüştür.

Kredi Temerrüt Takası – CDS* (günlük) 1 Ocak 2020 – 23 Mayıs 2022

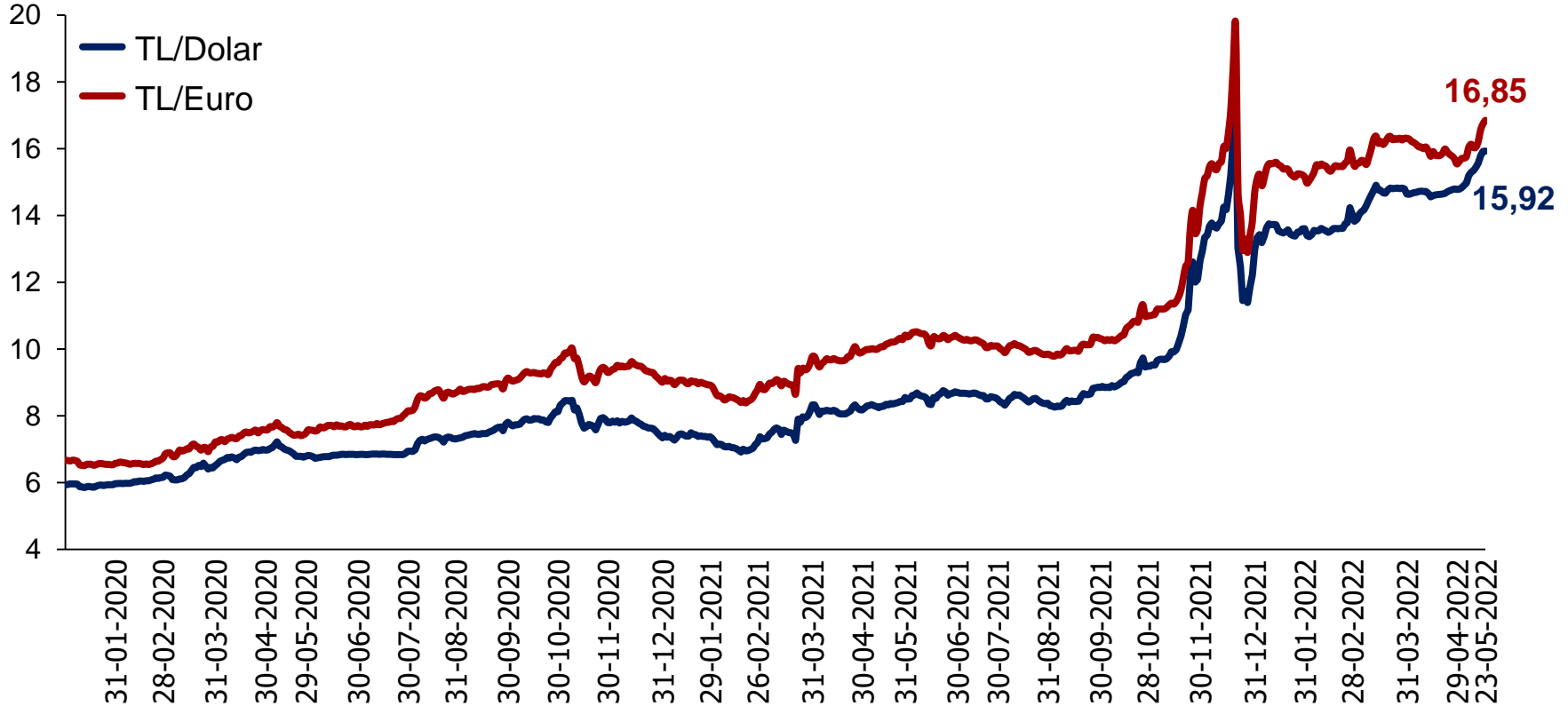
Kaynak: Reuters, TEPAV görselleştirme

* Tahvil ve benzeri yatırım enstrümanlarında borçlunun ödeyememe riskine karşı alacaklının hakkını garanti eden sigortadır.

Türk lirası yabancı paralar karşısında değer kaybetmektedir.

Nisan ayı sonuna göre TL/dolar kurundaki artış %7,7, TL/Euro kurundaki artış da %8,4'tür.

Döviz kurları (günlük) 1 Ocak 2020 – 23 Mayıs 2022

TCMB Piyasa Katılımcıları Anketi: Seçilmiş Göstergeler*

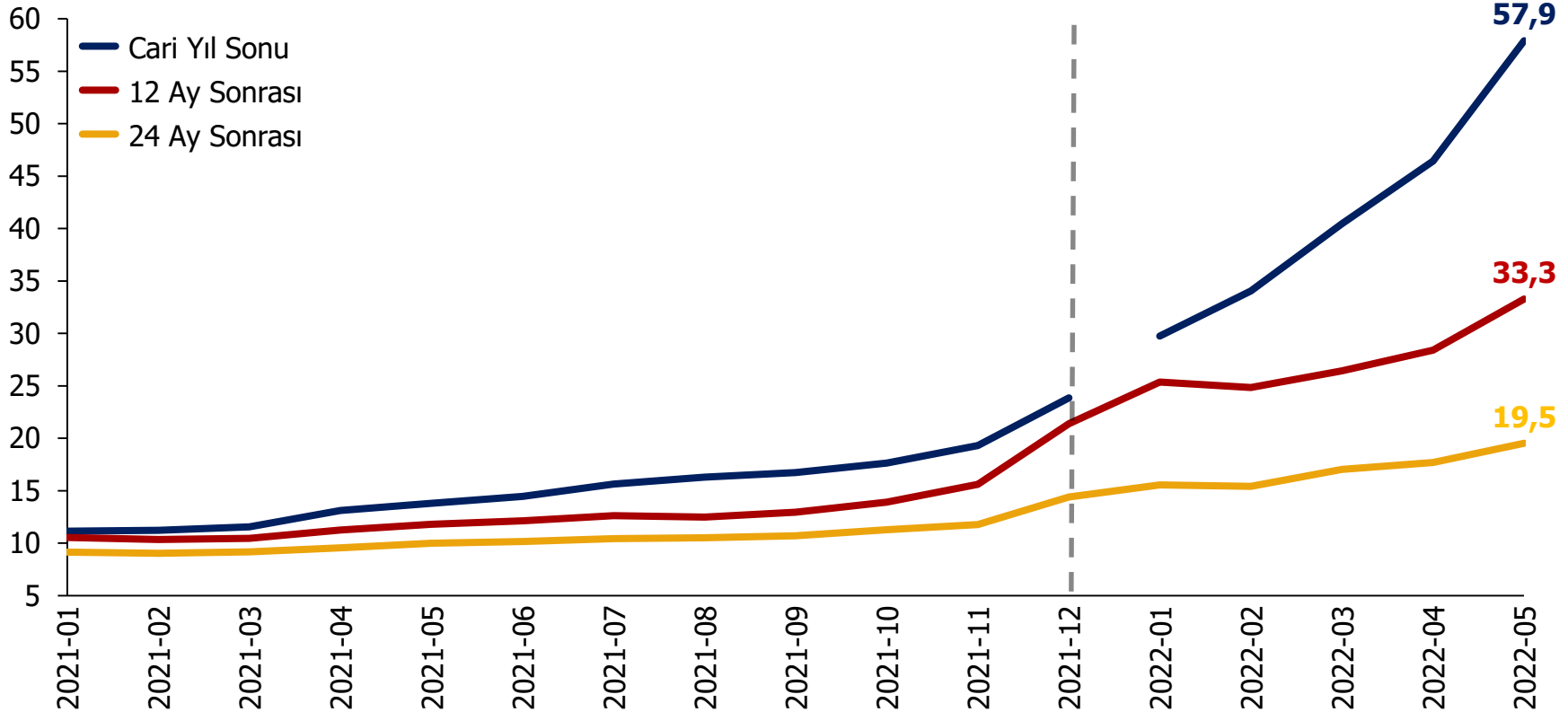
- Enflasyon beklentileri
 - Cari yıl sonu yıllık TÜFE beklentisi
 - 12 ay sonrasının yıllık TÜFE beklentisi
 - 24 ay sonrasının yıllık TÜFE beklentisi
- Döviz kuru beklentileri
 - Cari ay sonu ABD dolar kuru beklentisi
 - Cari yıl sonu ABD dolar kuru beklentisi
 - 12 ay sonrasının ABD dolar kuru beklentisi
- Büyüme beklentileri
 - Cari yılın yıllık GSYİH büyüme beklentisi
 - Gelecek yılın yıllık GSYİH büyüme beklentisi

* TCMB Piyasa Katılımcıları Anketi'nin Mart sayısı, 23 Mayıs 2022 tarihinde yayımlanmıştır. İlgili tarihten sonraki gelişmeler beklentilere yansımamaktadır.

Mayıs ayında yıl sonu enflasyon beklentisi 11,5 puan yükselmiş ve %57,9'a ulaşmıştır.

Uzun dönemli beklentiler de bozulmuş, 12 ay sonrası enflasyon beklentisi %33,3 olmuştur.

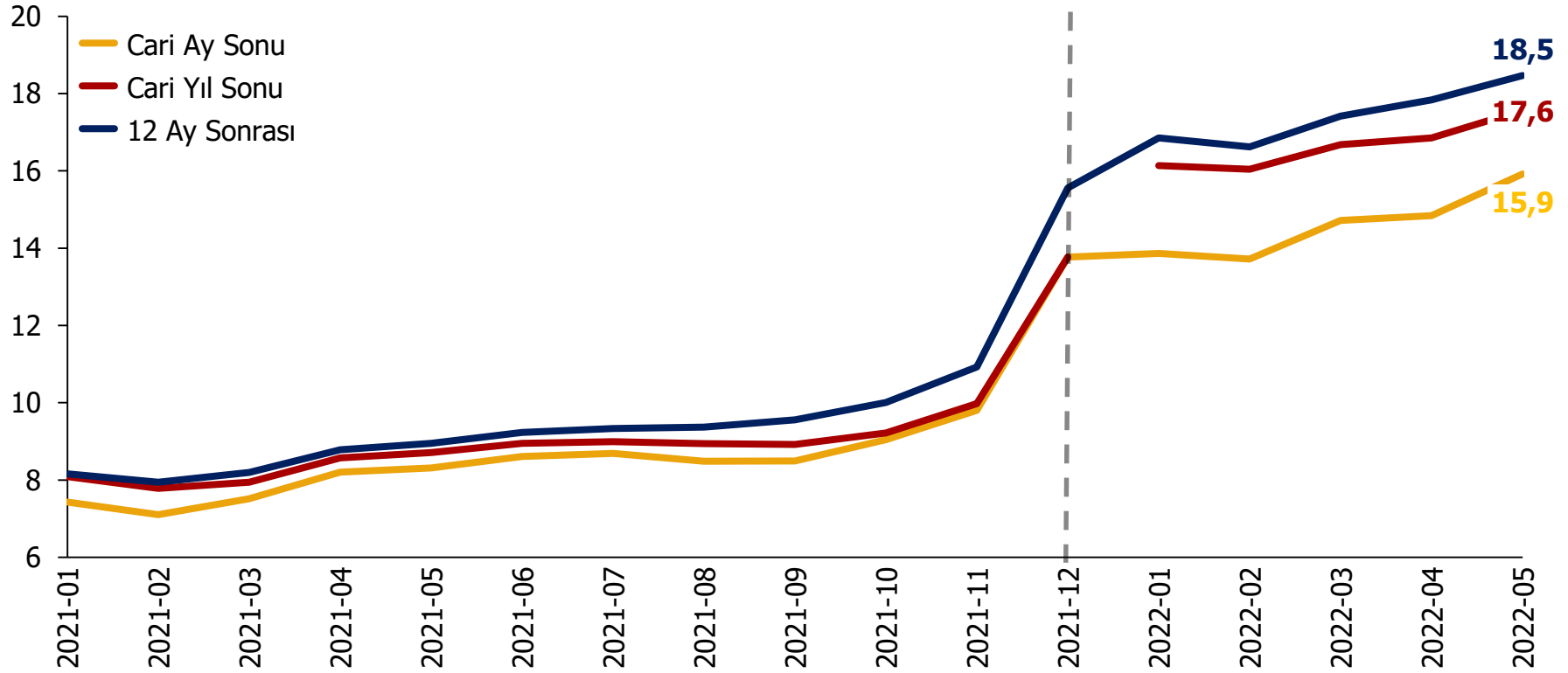
Yıllık TÜFE beklentileri (%) Ocak 2021 - Mayıs 2022

Anket katılımcıları TL/\$ kurunun yıl sonunda 17,6 düzeyine çıkmasını beklemektedir.

Cari ay sonu beklentisi ise 15,9'dur.

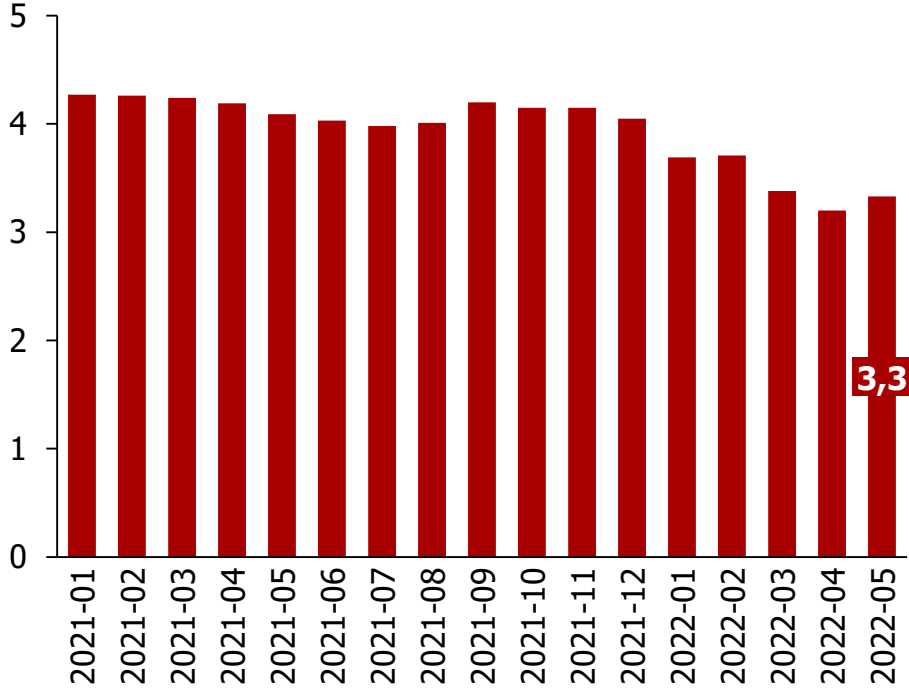
Döviz kuru beklentileri (TL/\$) Ocak 2021 - Mayıs 2022

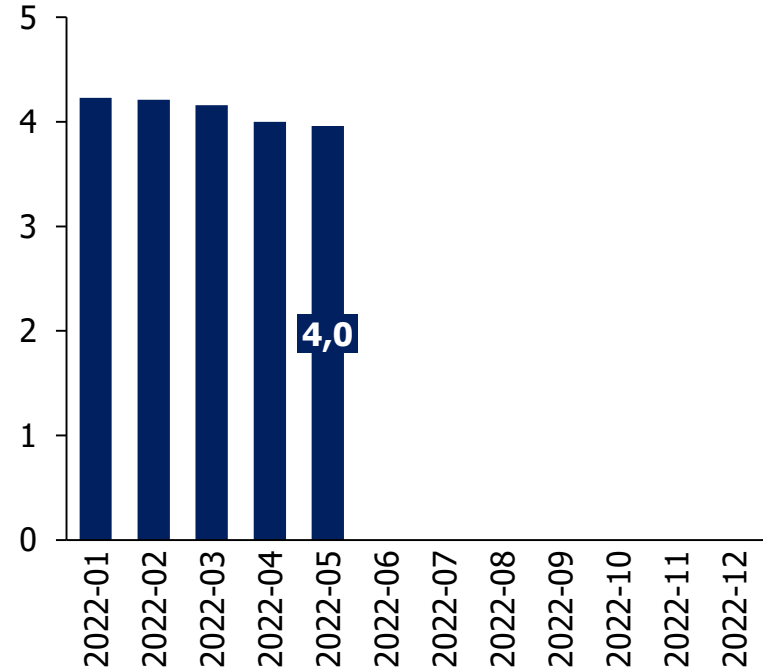
Büyüme beklentileri mevcut düzeylerini korumaktadır.
Mayıs ayında 2022 yılı için büyüme beklentisi %3,3'tür.

Büyüme beklentileri (%) Ocak 2021 - Mayıs 2022

2022 Yılı GSYİH Büyüme Beklentileri (%)

2023 Yılı GSYİH Büyüme Beklentileri (%)

Genel Değerlendirme -1

- 2022 yılına ait büyüme öngöröleri tarihsel ortalamaların altında bir düzeye işaret etmektedir. Rusya-Ukrayna krizi sonrası tahminler aşağı yönlü güncellenmiştir.
- Yılın ilk çeyreğine ilişkin üretim ve iç talebe yönelik öncü göstergeler güçlü değildir. İkinci çeyreğe ilişkin göstergeler ise henüz net bir görünüm içermemektedir.
- Cari işlemler açığı artış eğilimindedir. Dış ticaret hadleri ihracat aleyhinde ve tarihi düşük seviyelerdedir.
- Rusya'dan gelen ziyaretçi sayısı önemli oranda azalmıştır ancak, turizm gelirleri pandemi öncesi seviyelerinin üzerinde seyretmektedir.
- Portföy yatırımları kaynaklı sermaye çıkışları devam etmekte, Merkez Bankası rezervleri gerilemektedir.
- İstihdam ve işsizlik oranları mevcut seviyelerini korumaktadır. Geniş tanımlı ve genç işsizlik oranları genel tanımlı işsizlik oranının yaklaşık iki katıdır.

Genel Değerlendirme -2

- Nisan ayı itibarıyla Merkezi Yönetim borç stoku 3,1 tilyon TL'nin üzerindedir. Borçlanmaların yaklaşık 2/3'ü döviz cinsindedir.
- Kur Korumalı Mevduat uygulamasının katkısıyla TL mevduatlar önemli oranda artmıştır ancak, yabancı para mevduatlardaki gerileme Mart ayı itibarıyla durmuştur.
- Kredi kullanımları ticari krediler kaynaklı olarak yüksek oranda artmaktadır. Kredi ve mevduat faiz oranları arasındaki fark ise açılmaktadır.
- Merkez Bankası politika faiz oranı Aralık 2021'den bu yana %14'te sabit tutulmakta, devlet borçlanma faiz oranları ile kredi-mevduat faiz oranları politika faiz oranının üzerinde seyretmektedir.
- Tüketici enflasyonu son 20, üretici enflasyonu ise son 27 yılın zirvesine çıkmıştır. Enflasyon beklentileri önemli oranda bozulmuştur.
- Türkiye'nin risklilik göstergesi son küresel finansal krizden bu yana en yüksek seviyelerdedir. Türk lirasının yabancı paralar karşısındaki değer kaybı Mayıs ayı itibarıyla hızlanmıştır.

Kaynak Önerileri - 1

- Büyüme, üretim ve satışlar
 - Dönemsel Gayrisafi Yurt İçi Hasıla, IV. Çeyrek: Ekim - Aralık, 2021
<https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Donemsel-Gayrisafi-Yurt-Ici-Hasila-IV.-Ceyrek:-Ekim-Aralik-2021-45548>
 - TÜİK Sanayi Üretim Endeksi, Mart 2022
<https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Sanayi-Uretim-Endeksi-Mart-2022-45733>
 - TÜİK Perakende Satış Endeksleri, Şubat 2022
<https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Perakende-Satis-Endeksleri-Mart-2022-45720>
- Dış ticaret ve ödemeler dengesi
 - TCMB Ödemeler Dengesi İstatistikleri, Mart 2022
<https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/TR/TCMB+TR/Main+Menu/Istatistikler/Odemeler+Dengesi+ve+Ilgili+Istatistikler/Odemeler+Dengesi+Istatistikleri/>
- İstihdam ve işsizlik
 - TÜİK İşgücü İstatistikleri, Mart 2022
<https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Isgucu-Istatistikleri-Mart-2022-45647>
 - TEPAV İstihdam İzleme Bülteni, Şubat 2022
https://www.tepav.org.tr/upload/mce/2022/bultenler/istihdam/tepav_istihdam_izleme_bulteni_02_2022.pdf

Kaynak Önerileri - 2

- Sektörel güven endeksleri
 - TÜİK Ekonomik Güven Endeksi, Mayıs 2022
<https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Ekonomik-Guven-Endeksi-Mayis-2022-45558>
 - TEPAV Perakende Güven Endeksi, Nisan 2022
https://www.tepav.org.tr/upload/mce/2022/bultenler/tepe/tepav_perakende_guven_endeksi_nisan_2022.pdf
- Enflasyon
 - TCMB Nisan Ayı Fiyat Gelişmeleri
<https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/2fcd7844-f028-4373-a1b0-37df42aa29d6/afiyatnisan22.pdf?MOD=AJPERES&CACHEID=ROOTWORKSPACE-2fcd7844-f028-4373-a1b0-37df42aa29d6-o2oaN8>
- TCMB Piyasa Katılımcıları Anketi: Seçilmiş göstergeler
 - TCMB Piyasa Katılımcıları Anketi, Mayıs 2022
https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/085d78c0-9809-4b33-a6b6-21e0a22a6405/PKA_Rapor.pdf?MOD=AJPERES&CACHEID=ROOTWORKSPACE-085d78c0-9809-4b33-a6b6-21e0a22a6405-o3LJQgQ

Kaynak Önerileri - 3

- Dönemsel geniş içerikli raporlar

- Enflasyon Raporu 2022 - II (28 Nisan 2022)

<https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/TR/TCMB+TR/Main+Menu/Yayinlar/Raporlar/Enflasyon+Raporu/2022/Enflasyon+Raporu+2022+-+II>

- Finansal İstikrar Raporu - Kasım 2021, Sayı 33

<https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/TR/TCMB+TR/Main+Menu/Yayinlar/Raporlar/Finansal+Istikrar+Raporu/2021/Sayi+33>